

ต้นทุนต่อสังคมและความจริงที่ซ่อนอยู่

หลงกลพนัน

ต้นทุนต่อสังคมและ
ความจริงที่ซ่อนอยู่

หลงกลพนัน: ต้นทุนต่อสังคมและความจริงที่ซ่อนอยู่

พิมพ์ครั้งแรก พฤษภาคม 2564

ISBN 978-616-407-592-4

จำนวนที่พิมพ์ 3,500 เล่ม

เจ้าของ ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์/โทรสาร 02-218-6299

e-mail: thaicgs@gmail.com

บรรณาธิการบริหาร นวลน้อย ตีรรัตน์

บรรณาธิการ บุญชัย แซ่เจี้ยว

กองบรรณาธิการ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ วิศรุต ภูไหมทอง

กมลชนก ยังชื่อ นีรนุช วิชัยดิษฐ์

ออกแบบปก สกลชนก เพื่อนพงษ์

ภาพประกอบ ชินธิป เอกก้านตรง

รูปเล่ม เต็ดเดียว เหล่าสินชัย

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เดือนตุลา

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

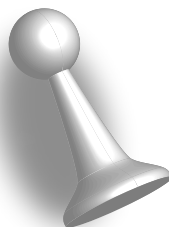
www.gamblingstudy-th.org

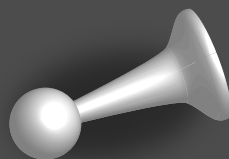
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ที่

www.facebook.com/gamblingstudy

สนับสนุนโดย

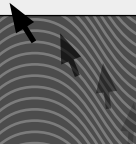
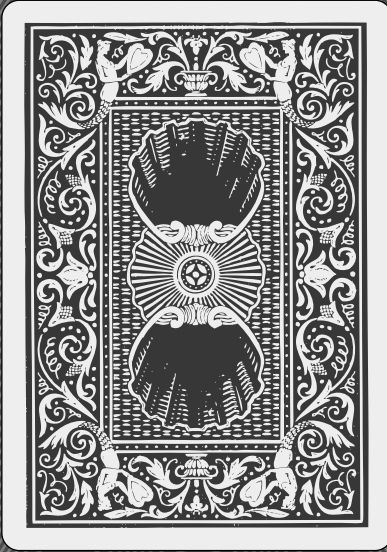
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

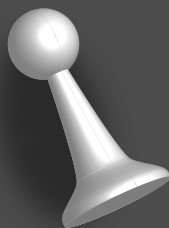

สารบัญ

คำนำ	v
บทนำ	ix
1 ต้นทุนสังคม ผลพวงแห่งการพนัน	3
ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม: บทนิยาม	7
ต้นทุนต่อสังคมจากประสบการณ์ต่างประเทศ	11
บททดลองเสนอ: ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม	
กรณีประเทศไทย	15
เก็บข้อมูล เข้าถึงนักพนัน	19
กระบวนการคิดวิธีคำนวณ	22
คือคำตอบ: ผลลัพธ์การศึกษา	26
บททวนข้อจำกัด	31
สังคมแห่งการพนันอย่างรับผิดชอบ	35
2 โลกหลังเรียนจำ ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน	39
ผมผิดอะไร	45
เพราะคิดน้อยไป	53
เสียตายนโอกาส	61
อยู่อย่างคนล้มละลาย	67
ชีวิตเหมือนคนตายไปแล้ว	75

คำนำ

หนังสือเรื่อง หลงกลพนัน: ตันทุนต่อสังคมและความจริงที่ซ่อนอยู่ เกิดขึ้นจากโครงการวิจัยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชพันธ์ โกมลไพศาล 2 เรื่อง คือ “ระเบียบวิธีเพื่อการประเมินต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากการเล่นพนันในประเทศไทย” ซึ่งดำเนินการเสร็จสิ้นในปี 2561 และ “ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากการเล่นพนันในประเทศไทย” ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2563 จากนั้นคุณสินีพร มฤคพิทักษ์ ช่วยสะท้อนภาพของผู้ที่เคยเล่นการพนันและได้รับผลกระทบหนักจนต้องไปใช้ชีวิตในเรือนจำ ในบทความชื่อเรื่อง “โลกหลังเรือนจำ ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน”

การพนันเป็นสิ่งที่เข้าใจกันว่า เป็นสินค้าและบริการที่ไม่ปกติ ไม่เหมือนกับสินค้าและบริการทั่วไป การพนันเป็นสินค้าบริการที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อฝั่งอุปสงค์ ในประเทศไทยเองก็ยังมีสุภาษิตโบราณที่ว่า “โจรปล้นสิบครั้ง ไม่เท่าไฟไหม้ครั้งเดียว ไฟไหม้สิบครั้ง ยังไม่เท่ากับการเล่นพนัน” เพื่อเตือนใจให้เห็นความรุนแรงของผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เล่นพนัน

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของการพนันไม่ได้มีอยู่เพียงเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเนื่องไปถึงผู้อื่นและสังคม ทว่าเรื่องผลกระทบ

ดังกล่าวนี้เข้าใจได้ยาก มองเห็นภาพได้ไม่ชัด เพราะมีความเป็นนามธรรมและไม่เห็นเป็นมูลค่าความเสียหายที่ชัดเจน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน จึงพยายามผลักดันให้มีการทำวิจัยในเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสังคมจากการเล่นพนัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ค่อนข้างยาก เพราะผลกระทบความเสียหายที่เกี่ยวข้องนั้นมีความซับซ้อน ข้อมูลมีอยู่อย่างจำกัด และการจัดเก็บข้อมูลใหม่ก็ทำได้ค่อนข้างลำบาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชพันธ์ โกมลไพศาล เริ่มโครงการนี้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ และออกแบบระเบียบวิธีในการประเมินต้นทุนต่อสังคมจากการพนัน จากนั้นจึงต่อยอดโครงการแรกสู่โครงการที่สองคือการประเมินต้นทุนต่อสังคมจากการพนันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อประเมินต้นทุนเหล่านี้ออกมาเป็นมูลค่าให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น และเนื่องจากในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในเรื่องข้อมูลค่อนข้างมาก ต้นทุนต่อสังคมที่ประเมินออกมาจึงยังเป็นเพียงต้นทุนบางส่วน ยังไม่สามารถครอบคลุมต้นทุนทั้งหมด แต่ก็นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ สำหรับการพัฒนาต่อไปในอนาคต เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สาระสำคัญของโครงการวิจัยทั้งสองเรื่อง ได้นำมาเรียบเรียงใหม่เพื่อให้สั้น กระชับ ง่ายต่อการอ่าน และทำความเข้าใจ ดังปรากฏอยู่ในส่วนที่หนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ในชื่อเรื่อง “ต้นทุนสังคม ผลพวงแห่งการพนัน”

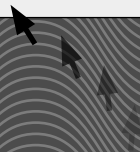
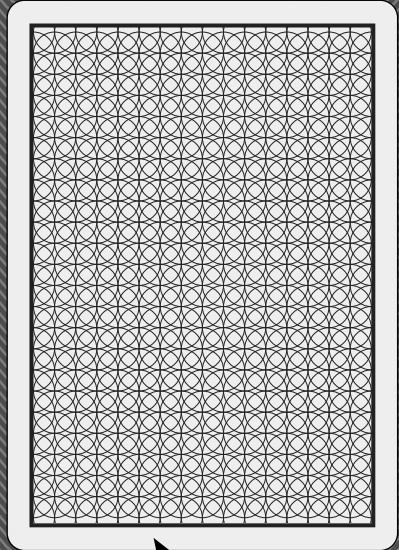
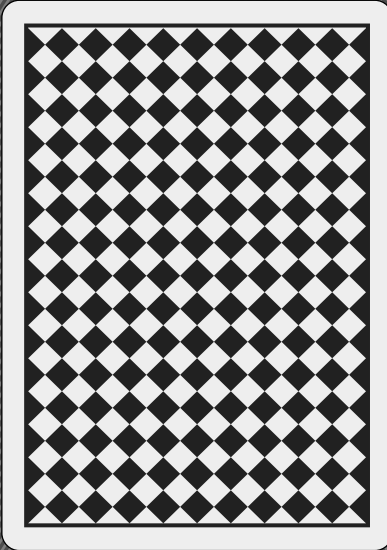
ในขณะที่จัดเก็บข้อมูลของโครงการประเมินต้นทุนต่อสังคม

จากการพนันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในเรือนจำ พบว่า มีเรื่องราวน่าสนใจของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการพนันในรูปแบบต่างๆ ที่น่าจะสะท้อนให้สังคมได้รับรู้ คุณลีนีพร มฤคพิทักษ์ จึงได้เข้ามาช่วยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่ยินดีจะเผยแพร่เรื่องราวของตนเองให้เป็นอุทาหรณ์ต่อสังคม และเรียบเรียงเรื่องราวชีวิตของคนเหล่านี้อยู่ในส่วนที่สองของหนังสือ ในชื่อเรื่อง “โลกหลังเรือนจำ ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน”

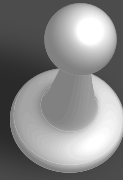
ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน หวังว่าหนังสือวิชาการเล่มนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในต้นทุนต่อสังคมจากการพนันได้มากขึ้น และสามารถสร้างข้อถกเถียงที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการและการวางนโยบายต่อการพนันต่อไป

รศ. ดร. นวลน้อย ตีรรัตน์

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

บทนำ

เมื่อพูดถึงการพนัน คำหนึ่งที่พ่วงมาด้วยเสมอคือคำว่า “เล่น” เราใช้คำนี้เป็นกริยานำหน้าการพนัน เราเรียกมันว่าเล่นพนัน เล่นหวย เล่นบอล เล่นไพ่ เล่นไฮโล เล่นป็อกเต็ง การพนันเดินทางมาพร้อมกับความสนุก เพลิดเพลิน ได้ลุ้นเสียงโชค เพราะเรามองการพนันเป็นการละเล่น

เราพูดคำนี้กันทั่วไปตั้งเรื่องปกติ และมองเช่นนั้นมานาน เพราะการพนันอยู่คู่กับสังคมไทย ซึมแทรกอยู่ในวัฒนธรรม หลายคนโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คนรอบตัวเล่นพนัน ไม่ว่าจะครอบครัวหรือเพื่อนพ้อง จึงไม่แปลกหากมองว่าการพนันคือเรื่องปกติ

ในโลกที่ขับเคลื่อนด้วยทุน การพนันกระตุ้นจินตนาการถึงชีวิตที่พ้นไปจากสามัญ ให้โอกาสได้ฝันถึงความร่ำรวย ความกินดีอยู่ดี หรือชัยชนะ ความฝันเหล่านั้นหล่อเลี้ยงชีวิตใครหลายคน เมื่อสลากกินแบ่งออกรางวัลงวดใด จึงมักเห็นสื่อมวลชนทำข่าวคนถูกหวยรางวัลที่หนึ่ง หรือถูกหวยที่ละหลายสิบใบ เราให้คนไม่ถูกรางวัลมีสิทธิ์ฝันถึงโอกาสที่จะถูกรางวัลบ้าง เพราะความฝันจูงใจให้ชีวิตในโลกของทุนดำรงต่อไป ทุกอย่างคือเรื่องปกติอย่างที่มีนเคยเป็นมา และจะเป็นเช่นนี้ต่อไป

แต่เราควรมองว่ามันเป็นเรื่องปกติอย่างนั้นหรือ ถ้าหากลองตั้งคำถามถึงความปกตินั้น ค้นแกะเงื่อนกลที่เร้นอยู่ในการพนัน เราอาจได้เห็นความจริงด้านอื่น ความจริงที่อยู่นอกเหนือจากความปกติ ความจริงซึ่งสร้างผลสะท้อนต่อสังคมและคนรอบข้าง

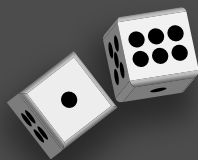
หนังสือเล่มนี้ชวนไขกลจากกล่องการพนันนั้น กล่องที่บรรจุความจริงด้านอื่นอยู่ข้างใน ซึ่งเมื่อเปิดออกมาจะพบกับ “ต้นทุนต่อสังคม” (social cost) ที่ทุกคนต้องแบกรับความสูญเสียร่วมกัน ทั้งภาครัฐและเอกชน แน่นนอนนั้นรวมถึงคนใกล้ชิดหรือคนรักของเราด้วย

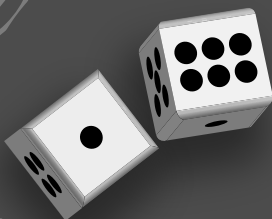
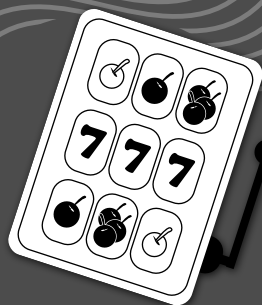
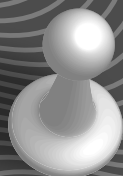
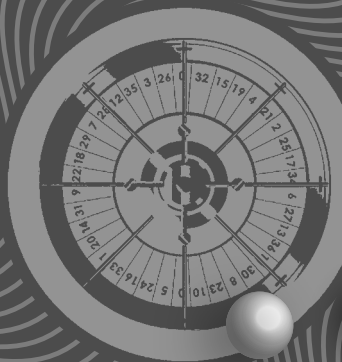
เนื้อหาส่วนแรกของหนังสือจะพาไปรู้จักต้นทุนตัวนี้ โดยแปลงมาจากการวิจัยของ ผศ. ดร.ธัชพันธ์ โกมลไพศาล เรื่อง “ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากการเล่นพนันในประเทศไทย” (2563) นับเป็นงานชิ้นแรกในประเทศไทยที่ประเมินตัวเลขต้นทุนของการเล่นพนันออกมา แม้จะมีข้อจำกัดอยู่มาก เนื่องจากยังอยู่ในขั้นบุกเบิก ตัวเลขที่คำนวณออกมาเป็นแค่ตัวเลขขั้นต่ำ แต่ก็ยังเป็นต้นทางให้ได้เห็นเรื่องราวที่ซ่อนอยู่ในกล่องกลพนันได้โฉมของความปกติ

เนื้อหาส่วนที่สอง นำเสนอสารคดีประสบการณ์ตรงในชื่อเรื่อง “โลกหลังเรือนจำ ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน” โดย ลินพร มฤคพิทักษ์ ที่จะบอกเล่าเรื่องราวอีกมิติ สะท้อนชีวิตและผลกระทบจากเสียงของผู้อยู่ในแวดวงพนัน จากผู้เล่น สู้ลูกจ้าง ถึงเจ้ามือ ในส่วนที่ตัวเลขเชิงปริมาณไม่อาจขยายความไปถึง

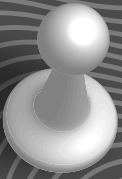
ช่วยเติมเต็มให้เนื้อหาในส่วนแรกสมบูรณ์ขึ้น เราจะได้เห็นว่าพวกเขาเข้าสู่การอย่างไร การพนันส่งผลต่อชีวิตแค่ไหน และสร้างต้นทุนต่อสังคมเช่นไร เมื่อได้อ่านรายละเอียดในชีวิตของพวกเขา

หนังสือเล่มนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ไขกลของการพนัน เปิดโฉมความจริงด้านอื่น ไม่ตกอยู่ในค่ายกลพนัน และรู้เท่าทันผลพวงของความสูญเสียที่เราทุกคนต้องร่วมจ่าย

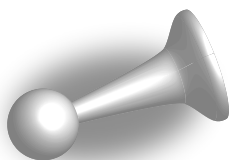

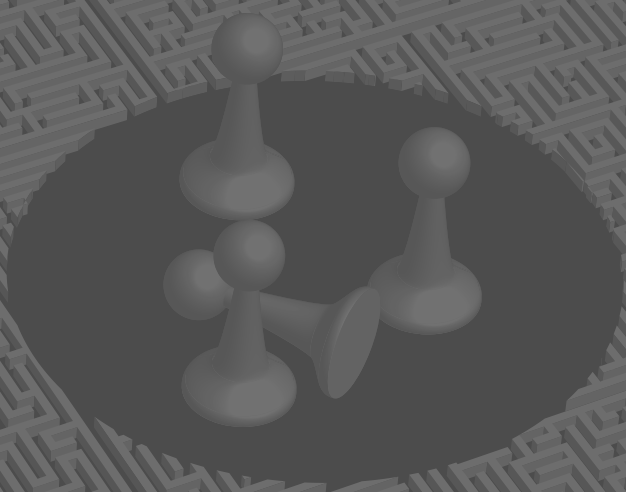
หลวงพ่อบัณ

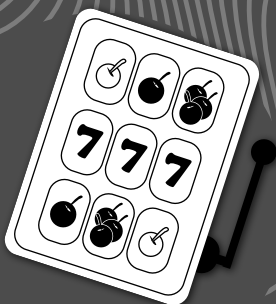
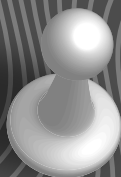

ถึงหลายคนยืนยันว่า
ตัวเองเล่นพนันแล้ว
ไม่เป็นปัญหา ควบคุมได้
ถ้าจะมีปัญหาก็คือเป็นเรื่อง
ส่วนตัว ไม่กระทบคนอื่น
แต่ในความจริงทุกคนรู้ว่า
ปัญหามีมากกว่านั้น

1
ต้นทุนสังคม
ผลพวงแห่งการพนัน

ในหลายประเทศคาสีโนเป็นธุรกิจถูกกฎหมาย เปิดรับนักท่องเที่ยว
ทั้งวันคืน มีเครื่องเล่นพร้อมสรรพ ความสะดวกครบครัน ทั้ง
ที่พักค้างแรม อาหารอื้อม่น่า แห่ลงบันเทิงคลายเบื่อ ดึงดูด
ทุกคนให้เข้ามาเสี่ยงโชค บางประเทศเช่นออสเตรเลีย ตัดสินใจ
ให้เปิดคาสีโน เพราะหวังว่าเศรษฐกิจจะขยายตัว ส่งเสริมการ
จ้างงาน สร้างรายได้ มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจผลักดัน บาง
ประเทศเช่นอังกฤษ เปิดคาสีโนถูกกฎหมาย เพราะหวังจัด
มาเฟียและแหล่งคอร์รัปชัน มีแรงจูงใจทางสังคมซับซ้อน

ประเทศไทยเองไม่มีคาสีโน แต่มีบ่อนพนันผิดกฎหมาย
ทั่วแดน จึงมีคนคิดอยากให้รัฐอนุญาตเปิดคาสีโน แปลงรายได้
ใต้ดินมาอยู่บนดิน กระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว แต่ขณะ
เดียวกันยังมีฝ่ายคัดค้านไม่เห็นด้วย เพราะเกรงสร้างผลร้าย
มากกว่าผลดี ทั้งสองฝั่งถกเถียงกันหลายครั้ง ยาวนานนับ
ทศวรรษ จนทุกวันนี้ข้อถกเถียงยังไม่ยุติ และพร้อมปะทุขึ้น
ใหม่ทุกเมื่อ

วิลเลียม อาร์. อีดิ้งตัน (William R. Eadington) นัก
เศรษฐศาสตร์จากสถาบันเพื่อการศึกษาการพนันและเกมเพื่อ
การพาณิชย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปข้อคัดค้านของฝ่ายที่
ไม่อยากให้แปลงการพนันให้ถูกกฎหมายไว้ 4 ข้อ ซึ่งเป็น 4 ข้อ

ที่พบเจอได้ในทุกสังคม พร้อมแนบข้อคิดเห็นต่อข้อคัดค้านนั้น ๆ
หนึ่ง ฝ่ายคัดค้านมองว่าการพนันเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่อีดิ้งตัน
เห็นว่าหากแย่งอย่างนี้ดูจะฟังไม่ขึ้น เพราะหัวใจของการพนัน
คือความบันเทิง ช่วยผ่อนคลายความเครียด แต่ต้องไม่ใช้การ
เล่นพนันเพื่อหวังรวย

สอง ที่ว่ากันว่าการเล่นพนันเป็นเรื่องผิดศีลธรรม หากพูด
อย่างนั้นคงเกิดปัญหา เพราะความดีความเลวโดยเนื้อแล้วเป็น
เรื่องกลางเนื้อชอบกลางยา ต่างคนต่างมีมาตรฐานของตนเอง ยิ่ง
ในสังคมสมัยใหม่ ผู้คนมีแนวโน้มจะนิยมความดีความเลวด้วย
ตัวเองมากขึ้น จึงไม่เหมาะจะใช้ตัดสินผู้อื่น

สาม คาสีโนเป็นธุรกิจที่ต้องสัมพันธ์กับองค์กรอาชญากรรม
และการคอร์รัปชัน เรื่องนี้นับเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นได้
จริงหากตัวบทกฎหมายไม่รัดกุมพอ และหน่วยงานที่ทำหน้าที่
กำกับดูแลการพนันต้องมีความน่าเชื่อถือ

สี่ ที่มองกันว่าการเล่นพนันสร้างผลกระทบต่อสังคม เรื่องนี้
น่าคิดต่อ เพราะการเล่นพนันจนล้นเกินนั้นสร้างปัญหาตามมา
อีกมาก ทั้งเรื่องเงินทอง ถูกฟ้องล้มละลาย ครอบครัวแตกแยก
ขโมยฉ้อโกง ผู้เยาว์ติดพนัน ยิ่งหากเล่นจนเสพติดฝังลึก กลายเป็น
โรคติดพนัน จะแก้ไขปัญหาก็ยาก และมีต้นทุนตามมา
อีกมาก

ปัญหาข้อสี่ของอีดิ้งตัน เรื่องผลกระทบต่อสังคม ทัวโลก
สนใจและวิพากษ์ข้อนี้ไว้มาก เพื่อตอบคำถามเรื่อง “ความ
คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ” เพราะอยากรู้ว่าจะคุ้มไหมเมื่อเปิดเสรี

การพนัน ประเทศได้ประโยชน์จริง หรือสังคมเสียประโยชน์มากกว่า

ดังตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2004 ต้นทุนต่อสังคมที่เกิดจากคนอเมริกันที่มีปัญหาติดพนันและที่เป็นโรคติดพนัน เมื่อคำนวณออกมาแล้วอยู่ที่ 47,085 ล้านดอลลาร์มากพอๆ กับรายรับของอุตสาหกรรมคาสีโน ที่อยู่ที่ 47,966 ล้านดอลลาร์ หักลบเกลี่ยต้นทุนกับรายรับแล้วต่างกันไม่มากนักตกเป็นต้นทุนราว 900 ล้านดอลลาร์ เพื่อแลกกับผลเสียที่เกิดจากการพนัน ตกลงแล้วเราคุ้มที่จะเปิดเสรีพนันจริงไหม

ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม: บทนิยาม

ในทางเศรษฐศาสตร์ การพนันเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการชนิดหนึ่ง เหมือนธุรกิจภาคบริการอื่นอีกหลายชนิด ที่ผลิตบริการเพื่อให้เราบริโภค แต่จุดที่ต่างออกไปคือการพนันเป็นสินค้าที่ “เสพติด” เมื่อบริโภคแล้วจะต้องการมากขึ้นเรื่อยๆ เหมือนกับการสูบบุหรี่และเสพยาเสพติด ตรงนี้แหละที่เกิดปัญหา

ถึงหลายคนยืนยันว่าตัวเองเล่นพนันแล้วไม่เป็นปัญหาควบคุมได้ แต่หลายคนเล่นแล้วสร้างปัญหาขึ้นจริง แม้ตัวคนเล่นยืนยันว่าปัญหาถ้าจะมีก็เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่กระทบคนอื่น แต่ในความจริงทุกคนรู้ว่าปัญหามีมากกว่านั้น การเล่นพนันส่งผลโยงใย เป็นวงวนกระทบถึงสังคมและคนรอบข้าง รัฐต้องจ่ายค่าเสียหายของการเล่นพนัน ทั้งในรูปค่าเสียหายที่เห็นชัดแจ้งและที่แฝงเร้น

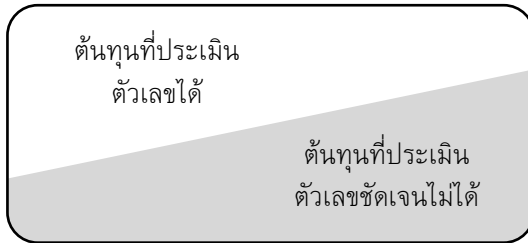
การเล่นพนันนับเป็นกิจกรรมเศรษฐกิจที่ไม่มีประโยชน์ต่อสังคม เพราะทรัพยากรที่นักพนันใช้ไปเพื่อเล่นพนันนั้น ไม่ได้ช่วยสร้างผลิตผลที่ก่อประโยชน์ต่อการเติบโตของประเทศ ในทางตรงกันข้าม การพนันกลับสร้างสิ่งที่เรียกว่า “ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม” (social cost)

ลองมาเริ่มต้นจากแผนภูมิในหน้าถัดไป จะช่วยให้เข้าใจต้นทุนตัวนี้ดีขึ้น

จากแผนภูมิ ในทางเศรษฐศาสตร์ ต้นทุน (cost) คือสิ่งที่ต้องจ่ายออกไปเพื่อใช้ผลิตสินค้าและบริการ และต้นทุนผลกระทบจากการเล่นพนัน (total cost) ก็คือผลรวมของต้นทุนผลกระทบต่อตัวผู้เล่นเองและต้นทุนผลกระทบภายนอก ต้นทุนผลกระทบต่อตนเอง (private cost) คือต้นทุนที่นักพนันออกค่าใช้จ่ายเอง ไม่ได้กระทบถึงผู้อื่นและสังคม ตัวอย่างเช่น เม็ดเงินและทรัพย์สินของนักพนันที่ใช้เล่นพนัน หรือค่าใช้จ่ายเพื่อเข้าถึงแหล่งพนัน ความเสียหายที่เกิดในส่วนนี้ ไม่นับเป็นต้นทุนต่อสังคม

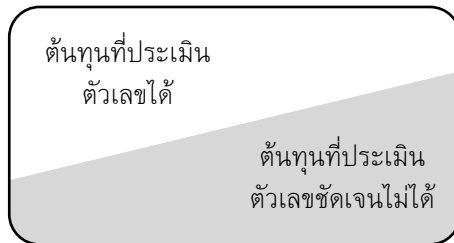
ต้นทุนผลกระทบภายนอก (external cost) คือต้นทุนที่ผู้อื่นต้องแบกรับแทนนักพนัน เป็นได้ทั้งภาครัฐ เอกชน คนรอบข้าง นักพนันไม่ได้เป็นคนแบกรับต้นทุนส่วนนี้ และอาจไม่ตระหนักว่ามีอยู่จริง งานวิจัยส่วนใหญ่สนใจประเมินต้นทุนนี้ และให้ชื่อเรียกว่า ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม หรือต้นทุนสังคม (social cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่เราสนใจพิเศษ เพราะจำเป็นต้อง

ต้นทุนผลกระทบจากการเล่นพนัน

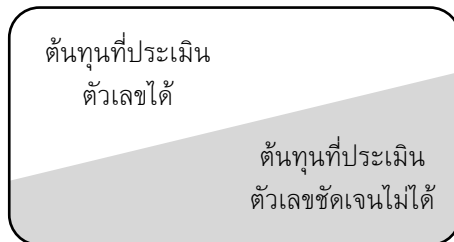
=

ต้นทุนผลกระทบต่อตนเอง

+

ต้นทุนผลกระทบภายนอก

เอาไปร่วมคิดเมื่อนึกถึงการพนัน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนั้น ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อยด้วยกัน ได้แก่ ต้นทุนที่ประเมินตัวเลขได้ (tangible cost) และต้นทุนที่ประเมินตัวเลขไม่ได้ (intangible cost)

ในฝั่งต้นทุนที่ประเมินตัวเลขได้ ประกอบด้วย ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง (actual cost) และต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost)

ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง หรือเรียกอีกชื่อว่าต้นทุนทางตรง (direct cost) คือต้นทุนที่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเป็นตัวเงินจริงจับต้องได้ อาจเป็นเงินที่ใช้จ้างเจ้าหน้าที่รัฐทำคดีพนัน หรือเงินที่บริษัทประกันสุขภาพต้องจ่ายเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยจากโรคเสพติดพนันของนักพนัน

ต้นทุนค่าเสียโอกาส หรือเรียกอีกชื่อว่าต้นทุนทางอ้อม (indirect cost) คือส่วนที่สังคมจะสูญเสียโอกาสที่ควรได้รับไปเมื่อนักพนันเล่นพนัน เช่น ค่าเสียโอกาสที่สังคมควรจะได้เมื่อนักพนันคนนั้นขาดงานไปเล่นพนัน แทนที่จะเอาเวลาไปทำงานสร้างประโยชน์ให้ประเทศ ต้นทุนค่าเสียโอกาสมักถูกคนมองข้าม เพราะไม่ได้เห็นตัวเลขค่าใช้จ่ายชัดเจน ไม่ได้เกิดค่าใช้จ่ายโดยตรงต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ แต่อันที่จริงต้นทุนตัวนี้มีความสำคัญ พฤติกรรมที่สร้างความสูญเสียอย่างการเล่นพนันก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสต่อประเทศชาติ

ในฝั่งต้นทุนที่ประเมินตัวเลขไม่ได้ ได้แก่ ต้นทุนที่ครอบครัวต้องแตกแยกเนื่องจากมีสมาชิกในครอบครัวติดพนัน คู่รักต้อง

หย่าร้าง บุตรถูกทอดทิ้ง ไปจนถึงการฆ่าตัวตายของผู้ที่มีปัญหาติดพนัน ต้นทุนกลุ่มนี้ยากจะคิดคำนวณออกมา กล่าวคือ หากลูกหลานกลายเป็นเด็กมีปัญหาเพราะพ่อแม่ติดพนัน จะแปลงและแยกแยะออกมาเป็นตัวเลขมูลค่าต้นทุนอย่างไร เพราะก่อผลกระทบต่อเนืองยาวนาน มีปัจจัยแวดล้อมทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นเด็กมีปัญหามากมายหลายสาเหตุ จึงมีแนวโน้มว่าตัวเลขต้นทุนที่คำนวณได้ในงานวิจัย จะต่ำกว่าความจริง เนื่องจากนำต้นทุนเหล่านี้ไปร่วมคิดคำนวณไม่ได้

ต้นทุนต่อสังคมจากประสบการณ์ต่างประเทศ

คำถามต่อมาคือ ในเมื่อต้นทุนนั้นมีมากมายพันร้อยแปดอย่าง แล้วต้นทุนตัวไหนล่ะที่นับเป็นต้นทุนต่อสังคมจากการเล่นพนัน ต้นทุนในกลุ่มต่อไปนี้ รวบรวมมาจากหลากหลายประสบการณ์ทั่วโลก จนพอบอกได้ว่าเป็นต้นทุนต่อสังคมแทบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพนัน ณ ปัจจุบัน ต้นทุนเหล่านี้ช่วยให้ประมาณได้ว่า การเล่นพนันนั้นส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปถึงกิจกรรมใดของประเทศ และทั่วโลกให้ความสนใจกับผลกระทบจากการพนันในเรื่องใดบ้าง

- **ต้นทุนด้านศีลธรรม** คือต้นทุนในรูปค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงกับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพนัน ในประเทศที่เล่นพนันแล้วติดคุก จะมีต้นทุนของการดำเนินคดีความในกระบวนการยุติธรรม และมีผู้เกี่ยวข้องทั้งฝั่งตำรวจที่ต้องไปจับกุมนักพนัน รวมทั้งเรือนจำ เมื่อนักพนัน

ถูกตัดสินลงโทษ

- **ต้นทุนต่อภาคธุรกิจ** เป็นต้นทุนในรูปค่าเสียโอกาส เพราะประเทศต้องสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่ควรจะได้รับ อันเนื่องมาจากพฤติกรรมติดพนัน เช่น การขาดงาน ลางาน ไม่มีสมาธิทำงาน รวมทั้งการว่างงาน

- **ต้นทุนจากการล้มละลาย** เป็นหนี้ที่นักพนันถูกฟ้องล้มละลาย ซึ่งคาดว่าจะไม่ได้ใช้คืน ส่วนมากแล้ว ผู้ฟ้องร้องนักพนันคือธุรกิจคาสีโน

- **ต้นทุนจากการฆ่าตัวตายของนักพนัน** นักพนันที่ป่วยเสพติดพนันหนัก มีแนวโน้มจะมีอาการทางจิตเวชอื่นร่วมด้วย เช่น ซึมเศร้า ไบโพลาร์ ไปจนถึงคิดจะฆ่าตัวตายหลังสูญเสียเงินก้อนใหญ่ การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (premature death) ทำให้ประเทศสูญเสียรายได้ที่ควรได้จากคนนั้นๆ

- **ต้นทุนจากการรักษาพยาบาล** ในประเทศรัฐสวัสดิการ จะดูจากการรักษาพยาบาลในส่วนที่สถานพยาบาลของรัฐ หรือหน่วยงานที่ให้สวัสดิการรักษาพยาบาล เป็นผู้รับผิดชอบ แต่ในประเทศที่ไม่มีสวัสดิการดังกล่าว ต้นทุนส่วนนี้จะเกิดขึ้นกับบริษัทประกันสุขภาพ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่นักพนันไม่ต้องรับผิดชอบ

- **ต้นทุนจากการให้สวัสดิการสังคม** โดยเฉพาะต้นทุนของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการสังคมกรณีบำบัดผู้ติดพนัน และด้านสวัสดิการสังคมในการเฝ้าระวังการว่างงาน แต่ในประเทศที่ไม่มีหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ จะไม่มีต้นทุนส่วนนี้

- **ต้นทุนต่อรัฐบาลโดยตรง** คือต้นทุนที่เกิดกับหน่วยงานภาครัฐ ขึ้นกับว่าภาครัฐในแต่ละประเทศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักพนันในลักษณะไหน บางประเทศหน่วยงานรัฐไม่เกี่ยวข้องกับนักพนันในแง่ใดเลย จะไม่มีต้นทุนตัวนี้ ขณะที่ในบางประเทศ หน่วยงานรัฐจ่ายสวัสดิการในรูปเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา แล้วนักพนันนำเงินก้อนนี้ไปเล่นพนัน จึงเป็นการใช้เงินของรัฐอย่างผิดวัตถุประสงค์ นับเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง

- **ต้นทุนผลกระทบต่อคนในครอบครัวนักพนัน** อยู่ในรูปผลเสียต่อสังคมอันเกิดจากการหย่าร้าง ลูกของนักพนันกลายเป็นเด็กในครอบครัวแตกแยก และอาจกลายเป็นเด็กมีปัญหาในอนาคต ในบางประเทศ อาจนับรวมค่าใช้จ่ายในการฟ้องหย่าด้วย

- **ต้นทุนจากการใช้เงินในทางที่ผิด** เป็นเงินที่นักพนันนำไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำค่าใช้จ่ายในบ้านไปเล่นพนัน

- **ต้นทุนต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคม** คือทรัพย์สินที่นักพนันขโมย น้อโกง ดิดหนี่แล้วไม่ใช่คืน เพื่อนำไปเล่นพนัน

เห็นได้ว่าต้นทุนที่ได้รับความสนใจข้างต้น มีทั้งต้นทุนจากพฤติกรรมผิดกฎหมาย (crime-related cost) ต้นทุนของหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ (social service cost) ต้นทุนของกระบวนการยุติธรรม (judicial cost) ต้นทุนจากผลผลิตภาพการทำงานที่ลดลง (productivity cost) ต้นทุนรักษาอาการป่วยอันเนื่องจากการติดพนัน (healthcare cost) รวมทั้งต้นทุน

ต้นทุนต่อสังคมที่ได้รับความสนใจ มีทั้งต้นทุนจาก
พฤติกรรมผิดกฎหมาย ต้นทุนของหน่วยงาน
สังคมสงเคราะห์ ต้นทุนของกระบวนการยุติธรรม
ต้นทุนจากผลิตภาพการทำงานที่ลดลง ต้นทุนรักษา
อาการป่วยอันเนื่องจากการติดพนัน รวมทั้งต้นทุน
ในกลุ่มที่ประเมินตัวเลขชัดเจนไม่ได้

ในกลุ่มที่ประเมินตัวเลขชัดเจนไม่ได้ (intangible cost)

ต้นทุนเหล่านี้บางตัวหลายงานศึกษาเลือกใช้เหมือนกัน
บางตัวมีแค่บางงานศึกษาที่เลือกใช้ เนื่องจากในแต่ละประเทศ
แต่ละสังคม มีบริบทแวดล้อมไม่เหมือนกัน มีข้อจำกัดการเข้าถึง
ข้อมูลต่างกัน รวมทั้งดุลพินิจ วิธีวิจัย และความเชี่ยวชาญ
เฉพาะด้านของผู้วิจัย ที่ฝึกฝนกันมาต่างสาขา เช่น จิตวิทยา
สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นเหตุให้
เลือกใช้ต้นทุนไม่เหมือนกัน

ดังนั้นเมื่อนิยามต้นทุนต่อสังคมต่างกัน ตัวเลขที่คิดคำนวณ
ออกมาจึงต่างกัน ดังตัวอย่างงานวิจัยหลายชิ้นในสหรัฐอเมริกา
งานศึกษาชิ้นหนึ่งอาจนิยามเฉพาะต้นทุนค่าเสียโอกาสจาก
การว่างงาน ต้นทุนรักษายาบาลผู้ติดพนัน และต้นทุนของ
หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ที่ช่วยเหลือครอบครัวผู้ติดพนัน ใน
ขณะที่งานวิจัยชิ้นอื่นอาจเลือกนับรวมต้นทุนในกระบวนการ
ยุติธรรมเข้าไปด้วย นักวิจัยบางคนอาจมองว่าต้นทุนในส่วนของ

การขาดงานยังไม่ใช่ต้นทุนที่แท้จริง เพราะไม่ใช่ต้นทุนที่ทำให้
หน่วยงานต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ขณะที่บางคนไม่ได้มองเช่นนั้น

และแม้จะใช้ต้นทุนตัวเดียวกัน วิจัยในพื้นที่ใกล้เคียง มูลค่า
ต้นทุนก็ยิ่งแตกต่างกันมาก อย่างรัฐฟลอริดาและเซาท์แคโรไลนา
ที่ตั้งทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา มี
ต้นทุนในส่วนกระบวนการยุติธรรมจากคดีความเรื่องการติดยา
แตกต่างกันหลายสิบเท่า ฟลอริดานั้นอยู่ที่ 19,000 ดอลลาร์
ต่อคนต่อปี ขณะที่เซาท์แคโรไลนาอยู่ที่ 250 ดอลลาร์ต่อคน
ต่อปี ในช่วงปี ค.ศ. 1990-2004 สหรัฐอเมริกามีผลวิจัยตัวเลข
ต้นทุนต่อสังคมโดยรวมตั้งแต่ 9,500 ดอลลาร์ต่อนักพนันต่อปี
ไปจนถึง 53,000 ดอลลาร์ต่อนักพนันต่อปี

ตรงนี้เป็นความยากของการแปลงเรื่องนามธรรมให้เป็น
รูปธรรม แต่ถึงอย่างนั้นการประเมินตัวเลขต้นทุนก็ยังจำเป็น
เพื่อจะได้เอาชุดความรู้ที่ได้ออกมาใช้ช่วยกำหนดนโยบายด้าน
การพนัน ระบุความรุนแรงของปัญหา และเพื่อชี้ให้ถูกจุดว่า
พฤติกรรมพนันแบบใดที่ควรแก้ไขหรือควบคุมพิเศษ

บททดลองเสนอ: ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมกรณีประเทศไทย

ประเทศไทยไม่เคยมีการคำนวณต้นทุนผลกระทบต่อสังคม
จากการเล่นพนันมาก่อน เพราะการพนันส่วนใหญ่ผิดกฎหมาย
จึงเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ยาก ไม่เหมือนต่างประเทศที่การเปิด
คาสิโนเป็นเรื่องถูกกฎหมาย และรัฐมีหน่วยงานบำบัดผู้ติดพนัน
ชัดเจน ทำให้นักวิจัยเข้าถึงนักพนันได้ง่ายกว่า

งานวิจัยเรื่อง “ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากการเล่นพนันในประเทศไทย” โดย ธัชพันธ์ โกมลไพศาล นับเป็นงานบุกเบิกเพื่อประเมินต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากการพนันชิ้นแรกในไทย ธัชพันธ์เริ่มต้นวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 รวมเวลาทั้งหมด 18 เดือน ทำการศึกษาครอบคลุมทั่วประเทศ

ด้วยความที่เป็นงานบุกเบิก ไม่เคยมีคนทำมาก่อน จึงต้องตั้งต้นจากชุดความรู้ในต่างประเทศ สร้างกรอบวิเคราะห์ พัฒนาแบบสอบถาม แล้วจัดประชุมอีกหลายครั้งเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรง ทั้งแพทย์ นักจิตวิทยา ผู้ป่วย ผู้เคยมีปัญหาติดพนัน และตัวแทนองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อหาวิธีศึกษาที่เหมาะสม รวมทั้งคัดเลือกต้นทุนต่อสังคมให้เข้ากับเงื่อนไขของไทย เพราะไทยมีบางเรื่องที่ไม่เหมือนกับประเทศอื่น ตัวอย่างเช่น ไทยไม่มีคาสีโน จึงไม่เคยมีการฟ้องร้องล้มละลายจากคาสีโน และไม่เคยเจอใครฟ้องร้องกันด้วยเหตุจากการพนัน ดังนั้นจึงไม่มีต้นทุนจากการฟ้องล้มละลายเหมือนในต่างประเทศ ต้นทุนที่ผ่านการกลั่นกรองแล้วเห็นว่าใช้กับไทยได้ ได้แก่

- ต้นทุนจากการนำเงินสวัสดิการที่รัฐเป็นผู้จ่ายไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ เช่น นักพนันนำเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ ไปเล่นพนัน นับเป็นต้นทุนต่อรัฐบาลโดยตรง
- ต้นทุนจากการสูญเสียผลิตภาพในการทำงานและการ

ว่างงาน คนไทยชอบเล่นสลากรินแบ่งรัฐบาลและห่วยใต้ดิน เมื่อถึงวันห่วยออก หลายคนเลือกปิดร้านรวง ไม่มีสมาธิทำงาน รอลุ้นเลขทั้งวัน มีนักพนันบางคนถึงขั้นลาออกจากงาน เพราะ ตั้งใจหารายได้ด้วยการเล่นพนันอย่างเดียว นับเป็นต้นทุน ค่าเสียโอกาสของประเทศ

- **ต้นทุนต่อบุคคลอื่นจากการติดพนัน** ผ่านหนี้สินที่นักพนันติดค้างคนอื่นแล้วไม่ใช่คืน และเงินที่หามาด้วยวิธีผิดกฎหมาย เช่น มีนักพนันที่เคยฉ้อโกงเงินบริษัท ขโมยของ จนชิงวิ่งราว เพื่อเอาเงินไปเล่นพนัน

- **ต้นทุนในการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับนักพนัน** รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจ้างงานตำรวจเพื่อจับกุมนักพนันเป็นต้นทุนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ใช้ดำเนินคดีและดูแลผู้ต้องขังในสถาน

เห็นได้ว่าต้นทุนต่อสังคมที่ใช้กับไทย มีไม่กี่ตัว ต้นทุนหลายตัวที่ใช้ในต่างประเทศ ไม่มีในไทย หรือไม่สอดคล้องกับบริบทไทย ดังเช่น ต้นทุนจากกระบวนการดำเนินคดีความและคุมขังในเรือนจำ เหตุที่ไม่เลือกใช้ต้นทุนตัวนี้ เพราะในประเทศไทยแม้ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 จะระบุว่า นักพนันมีโทษสูงสุดถึงขั้นจำคุก แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อนักพนันถูกจับ มักมีโทษเพียงจ่ายค่าปรับ ไม่ต้องขึ้นศาล มีแค่บางครั้งที่ต้องนอนห้องขังที่สถานีตำรวจ ในกรณีที่วันที่ถูกจับติดกับวันหยุดราชการ นอกจากนั้น ยังไม่มี ต้นทุนจากการให้สวัสดิการสังคม

เพราะไทยไม่เคยมีกรณีที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้าให้การช่วยเหลือครอบครัวของนักพนัน, ยังไม่มี *ต้นทุนจากค่ารักษาพยาบาล* เนื่องจากไทยยังไม่กำหนดให้ผู้ป่วยติดพนันที่เข้ารักษาตัว เป็นผู้ป่วยในอย่างในต่างประเทศ และที่ผ่านมายังไม่เคยมีรายงานการเข้ารักษาตัวที่เป็นผลจากการเล่นพนัน

ยังไม่มี *ต้นทุนจากการบำบัดอาการติดพนัน* เพราะไม่มีหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบการบำบัดอาการติดพนันโดยตรง มีแค่สายด่วน 1323 ของกรมสุขภาพจิตที่ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตทั่วไป, ยังไม่เหมาะที่จะใช้ *ต้นทุนจากการว่างงานและการช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ* เพราะเมื่อได้ศึกษาแล้วพบว่า เบี้ยว่างงานจากประกันสังคมของไทยค่อนข้างน้อย และยังไม่เจอกรณีที่นักพนันใช้เงินนี้ไปเล่นพนัน

ไม่ใช่ *ต้นทุนจากการล้มละลาย* เพราะในต่างประเทศผู้ฟ้องล้มละลายส่วนมากคือศาลิน แต่ในไทย ศาลินผิดกฎหมาย และไม่เคยมีกรณีที่ใครถูกฟ้องล้มละลายเพราะติดพนัน

นอกจากนั้น ไทยยังมี*ต้นทุนกลุ่มที่ไม่อาจประเมินตัวเลขได้* เหมือนกับในต่างประเทศ ได้แก่ *ต้นทุนจากการหย่าร้าง* *ต้นทุนทางความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวที่แตกแยก* *ต้นทุนจากการฆ่าตัวตาย* ด้วยข้อจำกัดเช่นนี้ นักวิจัยจึงประเมิน*ต้นทุน*ได้แค่ในขั้นต่ำ ยังมี*ต้นทุนแฝง*อีกมากที่ปัจจุบันยังเก็บข้อมูลไม่ได้

เก็บข้อมูล เข้าถึงนักพนัน

กลุ่มนักพนันที่งานวิจัยของธัชนันท์ให้ความสนใจที่สุดคือนักพนันที่มีอาการติดพนัน หรือมีปัญหาเป็นโรคติดพนัน (pathological gambler, problem gambler) นักพนันกลุ่มนี้สร้างต้นทุนผลกระทบได้รุนแรงที่สุด หนักกว่าคนกลุ่มอื่น จิตใจคนกลุ่มนี้จะจืดจ๋อกับการพนันตลอดเวลา ควบคุมความอยากเล่นไม่ได้ เล่นไม่ยั้งคิด แม้ไม่อยากเล่นแต่ก็เลิกเล่นไม่ได้ เหมือนตกอยู่ในบ่วงพนัน

ในทางการแพทย์ อาการนี้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับโรคติดสิ่งเสพติด (addictive disorder) หรือกลุ่มความผิดปกติที่จะยับยั้งใจตนเอง (impulse control disorder) ซึ่งควรได้รับความสนใจจากภาครัฐอย่างยิ่ง เพราะส่วนใหญ่นักพนันมักไม่รู้ตัวว่าตนเองป่วย และมีแนวโน้มว่าจะพบอาการทางจิตอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น มีอาการซึมเศร้า มีความคิดอยากทำร้ายตัวเอง

นักพนันกลุ่มนี้เข้าถึงตัวได้ยากในไทย มักไม่อยากเผยตัวให้ใครรู้จัก เพราะการพนันในไทยผิดกฎหมาย ดังนั้นถ้าหากจะเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามให้คนทั่วไปกรอกอย่างเดียวเห็นทีจะได้ข้อมูลไม่พอ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ได้เสพติดพนันหนัก ด้านคนเสพติดพนันก็ไม่อยากแสดงตัว จำนวน

นักพนันที่มีอาการติดพนัน หรือมีปัญหาเป็นโรคติดพนัน จะสร้างต้นทุนผลกระทบได้รุนแรงที่สุด คนกลุ่มนี้ ควบคุมความอยากเล่นไม่ได้ เล่นไม่ยั้งคิด แม้ไม่อยากเล่น แต่เลิกเล่นไม่ได้ เหมือนตกอยู่ในบ่วงพนัน

นักพนันที่ติดพนันจะไม่มากพอให้ศึกษาคำนวณต้นทุน ตัวเลขที่ได้ออกมาจะเจือจาง จึงต้องใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบ “คู่ขนาน” กันไป นอกจากเก็บภาพกว้างระดับ “ประเทศ” แล้ว ต้องเก็บข้อมูล “เฉพาะกลุ่ม” ด้วย เน้นไปที่นักพนันที่ติดพนันหนัก เสริมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และอาศัยเครือข่ายของทีมนักวิจัย ช่วยพาเข้าหาและคัดกรองผู้ให้ข้อมูล

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยจึงตั้งเป้าว่าจะเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักพนันราว 100 คนทั่วประเทศ ในช่วงอายุ 18-70 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

หนึ่ง ผู้ต้องขังในเรือนจำที่ถูกตัดสินในคดีฉ้อโกง ที่เกี่ยวเนื่องกับการเล่นพนัน ไม่เกิน 20 คน ผ่านการติดต่อขออนุญาตจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เรือนจำดังกล่าว ได้แก่ เรือนจำกลางคลองเปรมและพัฒนาสถานบำบัดพิเศษ จังหวัดปทุมธานี

สอง ผู้ป่วยที่กำลังเข้ารับบำบัดอาการติดพนันจากจิตแพทย์ในสถานพยาบาล จำนวน 20 คน ผ่านการติดต่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

สาม นักพนันจากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เนียงเหนือ ภาคใต้ ภูมิภาคละไม่เกิน 15 คน ผ่านการติดต่อนักวิชาการในสถาบันการศึกษาภูมิภาคที่เคยทำงานร่วมกับศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

ในการเข้าถึงนักพนันทั้งสามกลุ่ม นักวิจัยต้องได้รับอนุญาตจากผู้รับผิดชอบก่อน เช่น พักติของเรือนจำและจิตแพทย์เจ้าของไข้ หรือกรณีนักพนันทั่วไปต้องติดต่อผ่านนักวิจัยในพื้นที่ที่

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล	กลุ่มระดับประเทศ	กลุ่มเฉพาะเจาะจง
วิธีเก็บข้อมูล	ใช้แบบสอบถาม	ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์
รูปแบบคำตอบ	ปลายปิด เป็นตัวเลือกให้เลือก	ปลายเปิด สัมภาษณ์เชิงลึก
ระยะเวลาที่ก่อตั้งทุน	ในรอบ 12 เดือน	ตลอดช่วงเวลาที่ติดพัน
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ประมาณ 40,000 คน	ประชากรที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือก ประมาณ 100 คน

คุ้นเคยกับนักพนัน ที่สำคัญที่สุด นักพนันต้องสมัครใจยินดีให้ข้อมูล และไม่บังคับใจหากไม่ยากตอบคำถามตอนสัมภาษณ์ โดยที่มิวิจัยได้จัดปฐมนิเทศตามหน่วยงานที่ไปสัมภาษณ์ เพื่อแจ้งคุณสมบัติของนักพนันที่อยากคุยด้วย

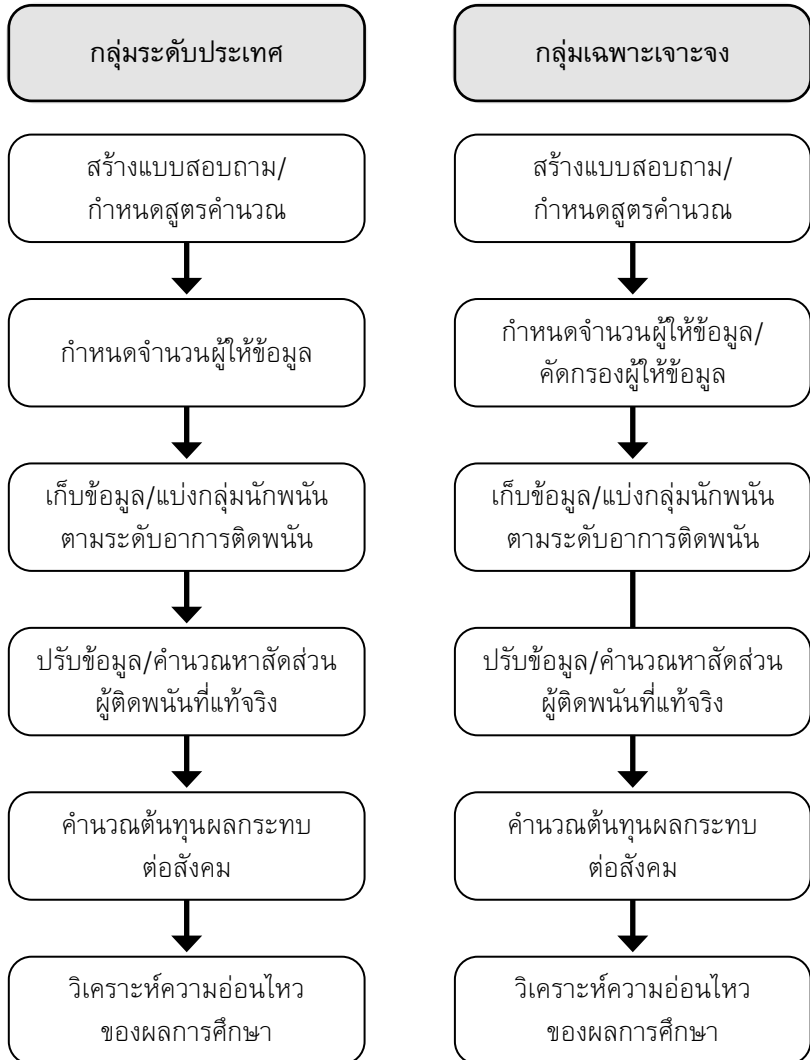
จากตารางที่ 1 ให้สังเกตว่า กรอบเวลาที่ใช้ศึกษาของทั้งสองกลุ่มไม่เหมือนกัน กลุ่มระดับประเทศจะเก็บข้อมูลการก่อตั้งทุนในช่วง 12 เดือนล่าสุด ซึ่งจะได้ภาพที่ปัจจุบันกว่า ขณะที่กลุ่มเฉพาะเจาะจง จะเก็บข้อมูลต้นทุนตลอดช่วงการติดพนัน ไม่จำเป็นต้องเป็นช่วง 12 เดือนก่อนหน้านี้ เพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยต่อปีตลอดช่วงชีวิตที่นักพนันคนนั้นติดพนัน ข้อมูลของกลุ่มหลังสามารถใช้บอกความรุนแรงของปัญหาในกลุ่มที่ติดพนันหนักได้

กระบวนการวิธีคำนวณ

ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มระดับ “ประเทศ” นอกจากสร้างแบบสอบถามและกำหนดต้นทุนที่จะใช้กับคนกลุ่มนี้ ลำดับถัดไปต้องกำหนดว่าจะเก็บข้อมูลมากเท่าไรให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งเมื่อคิดคำนวณตามหลักสถิติ ผลออกมาว่า ให้เก็บข้อมูล 43,207 คน รวม 77 จังหวัด คิดเป็นตัวแทนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 53,332,594 คน อ้างอิงจากตัวเลขเดียวกันกับฐานข้อมูลสถิติทางทะเบียน กรมการปกครอง ปี 2560

แบบสอบถามที่ผู้ให้ข้อมูลกรอก ในนั้นจะมีคำถามประเมินอาการติดพนันของกรมสุขภาพจิตแนบไปด้วย เพื่อดูว่าผู้ตอบ

วิธีวิจัยคู่ขนาน

มีแนวโน้มติดพนันมากน้อยแค่ไหน ใส่ตั้งแต่กลุ่มที่ไม่ใช่นักพนัน (non-gambler) ไม่เคยเล่นพนันมาก่อน หรือเป็นนักพนันที่ควบคุมตนเองได้ ไปจนถึงกลุ่มนักพนันที่เป็นปัญหา (problem gambler) การจัดกลุ่มเช่นนี้ก็นำข้อมูลไปคำนวณต่อ ว่านักพนันที่ติดพนันหนักสร้างต้นทุนต่อสังคมในแต่ละประเภทเป็นมูลค่าเท่าไร แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับต้นทุนของกลุ่มที่ไม่ใช่นักพนัน/ไม่ใช่นักพนันที่มีปัญหา เพื่อคำนวณ “ต้นทุนที่แท้จริง” ออกมา

สาเหตุที่ต้องเปรียบเทียบต้นทุนระหว่างคนสองกลุ่ม เพราะว่าการที่ไม่เล่นพนันก็สามารถสร้างต้นทุนต่อสังคมประเภทนั้นๆ ได้เหมือนกับคนที่ติดพนัน จึงต้องทำการหักลบต้นทุนของกลุ่มที่ไม่ใช่นักพนันออกไปก่อน ให้คงเหลือแต่ตัวต้นทุนที่น่าจะมีสาเหตุจากอาการติดพนันจริงๆ เช่น ถ้ากลุ่มคนที่มีอาการติดพนันหนักมีหนี้สินเฉลี่ยที่ 8,000 บาท ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ใช่นักพนันมีหนี้สินเฉลี่ยที่ 5,000 บาท จะได้ว่าต้นทุนหนี้สินเฉลี่ยที่แท้จริงของกลุ่มที่ติดพนันหนักนั้นอยู่ที่ $8,000 - 5,000 = 3,000$ บาทต่อคน ตัวเลข 3,000 บาทนี้คือต้นทุนหนี้สินจากการติดพนันของนักพนัน 1 คน

หลังจากได้ตัวเลขต้นทุนแต่ละชนิดในระดับ “รายบุคคล” ออกมาแล้ว นักวิจัยจะนำต้นทุนแท้จริงทุกประเภทมาบวกรวมกัน แล้วแปลงให้เป็นต้นทุนผลกระทบต่อสังคมของนักพนันในระดับ “ประเทศ” (ในรอบ 12 เดือน)

ส่วนวิธีคำนวณหาต้นทุนที่แท้จริงของกลุ่ม “เฉพาะเจาะจง”

จะคล้ายกับวิธีคำนวณของกลุ่มระดับประเทศ แต่ไม่ได้เหมือนกันทั้งหมด

กล่าวคือ หลังจากสร้างแบบสอบถาม กำหนดสูตรคำนวณไปเก็บข้อมูลกับนักพนันกลุ่มเฉพาะเจาะจงทั้งสามกลุ่ม (เรือนจำ สถานพยาบาล และสภามิภาค) และจัดแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามระดับอาการติดยาแล้ว ในขั้นตอนการคำนวณหาต้นทุนผลกระทบต่อสังคมที่แท้จริง นักวิจัยไม่ต้องหาค่าส่วนต่างเหมือนกลุ่มระดับประเทศ เพราะกลุ่มเฉพาะเจาะจงเลือกเก็บแต่กับคนที่มียาการติดยาอยู่แล้วตั้งแต่ต้น ไม่ได้เก็บข้อมูลกับคนทั่วไป

ในการหาต้นทุนค่าเฉลี่ยในรอบ 1 ปีของกลุ่มเฉพาะเจาะจงจะไม่เหมือนกับกลุ่มระดับประเทศที่หาต้นทุนต่อสังคมจากข้อมูลรอบ 12 เดือนล่าสุด แต่จะต้องหารด้วยระยะเวลาเฉลี่ยที่นักพนันติดยา ตามสูตรต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมต่อนักพนันที่ติดยา} \\ & 1 \text{ คนในช่วงเวลา 1 ปีที่ติดยา} \\ & = \end{aligned}$$

ผลรวมต้นทุนผลกระทบต่อสังคมทุกประเภทโดยเฉลี่ยของนักพนัน
ในแต่ละระดับอาการติดยา 1 คนตลอดระยะเวลาที่ติดยา

ระยะเวลาเฉลี่ยที่ติดยาของนักพนัน
ในระดับอาการติดยาเดียวกัน

เมื่อได้ต้นทุน “รายบุคคล” ของนักพนันออกมาแล้ว จึงนำไปคูณกับจำนวนประชากรที่ศึกษา (อิงกับข้อมูลกลุ่มระดับประเทศ) เพื่อแปลงให้เป็นต้นทุนต่อสังคมระดับ “ประเทศ”

คือคำตอบ: ผลลัพธ์การศึกษา

หลังจากเผ่าด่านคัดกรองต้นทุนและวิธีคิดคำนวณ บุกตามเก็บข้อมูลทั่วประเทศ แล้วบันทึกลงฐานข้อมูล ถัดจากนั้นก็ถึงช่วงเวลาแปลงผลลัพธ์ออกมา ในกลุ่ม “ระดับประเทศ” ที่เก็บข้อมูลมาทั้งหมด ผลวิจัยพบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป รวรายละ 11.6 หรือคำนวณออกมาได้ 6.3 ล้านคน มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา ร้อยละ 43.9 หรือราว 23.5 ล้านคน เสี่ยงจะติดพนันระดับต่ำถึงปานกลาง และร้อยละ 44.4 หรือราว 23.7 ล้านคน ไม่เคยเล่นพนันหรืออยู่ในกลุ่มนักพนันที่ไม่มีความเสี่ยง

และพบว่า นักพนันกลุ่มที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา สร้างต้นทุนให้คนอื่นในสังคม ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เป็นนักพนัน/ไม่มีความเสี่ยงที่จะติดพนัน อย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เคยหารายได้ด้วยวิธีผิดกฎหมาย จำนวนครั้งที่เคยถูกตำรวจจับ จำนวนวันที่เคยนอนห้องขัง จำนวนชั่วโมงที่ขาดงานและว่างงาน มูลค่าเงินสวัสดิการที่รัฐจ่ายให้แต่นำไปใช้เล่นพนัน ปริมาณหนี้สินคงค้าง

ตัวอย่างเช่น การหารายได้โดยวิธีผิดกฎหมาย กลุ่มที่ไม่ใช่ นักพนันหรือเป็นนักพนันที่ไม่มีความเสี่ยง มีอยู่ร้อยละ 0.09

ตารางที่ 2 ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากกลุ่มระดับประเทศ

	ต้นทุนต่อสังคมที่แท้จริง
มูลค่าทรัพย์สินที่หามาโดยผิดกฎหมาย (บาท)	92.8
จำนวนครั้งที่เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ (ครั้ง)	0.3
จำนวนวันที่เคยนอนห้องขัง (วัน)	0.0
มูลค่าหนี้สินคงค้าง (บาท)	1,461.3
จำนวนชั่วโมงที่ขาดงาน (ชั่วโมง)	2.8
จำนวนชั่วโมงที่ว่างงาน (ชั่วโมง)	1.1
มูลค่าเงินสวัสดิการ (บาท)	12.7
ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมต่อคนต่อปี (บาท)	2,889.7
จำนวนนักพนันทั้งหมด (คน)	6,271,001
ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมรวมต่อปี (บาท)	18,121,588,928.1

หมายเหตุ: ตัวเลขมีการปัดเลขทศนิยม

ที่เคยหาทรัพย์สินด้วยวิธีผิดกฎหมาย แต่พอเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา ตัวเลขเพิ่มเป็นร้อยละ 0.73 หรือเพิ่มขึ้นในอัตรา 8.1 เท่า

และกรณี *หนี้สินคงค้างในรอบ 12 เดือน* พบว่า กลุ่มที่ไม่ใช่ นักพนันหรือเป็นนักพนันที่ไม่มีความเสี่ยง มีหนี้สินคงค้างเฉลี่ยราว 2,600 บาทต่อคน และเพิ่มเป็น 4,100 บาท ในกลุ่มนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา

ส่วนต้นทุนผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ของนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา (ไม่ใช่ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมของนักพนันทั่วไป) เมื่อคำนวณแล้วได้มูลค่าออกมาที่ 18,000 ล้านบาทในรอบ 12 เดือน แบ่งเป็นต้นทุนทางตรงร้อยละ 90 ต้นทุนทางอ้อมร้อยละ 10 หรือคิดเป็นต้นทุนผลกระทบต่อสังคมที่ 2,900 บาทต่อคนต่อปี

จากนั้นงานวิจัยจึงคำนวณหาต้นทุนต่อสังคมเป็นค่ากว้างๆ ด้วยการปรับข้อสมมติเพื่อให้ตัวเลขผลวิเคราะห์ครอบคลุมขึ้นหรือที่ภาววิชาการเรียกว่า “การวิเคราะห์ความอ่อนไหว” โดยพบว่า ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมในรอบ 12 เดือนของนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหาระดับประเทศ อยู่ที่ 13,000–23,000 ล้านบาทต่อปี

หลังรู้เม็ดเงินที่สูญหายไปในกลุ่มระดับประเทศแล้ว คราวนี้หันมาดูกลุ่มนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา ซึ่งเป็นกลุ่ม “เฉพาะเจาะจง” กันบ้าง ผลวิจัยกลุ่มเฉพาะเจาะจงพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลราวร้อยละ 74–78 มีลักษณะเป็นนักพนัน

ตารางที่ 3 ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมจากกลุ่มเฉพาะเจาะจง

	นักพนันที่มีลักษณะ เป็นนักพนันที่มีปัญหา
มูลค่าทรัพย์สินที่หามาโดยผิดกฎหมาย (บาท)	769.5
จำนวนครั้งที่เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ (ครั้ง)	0.1
จำนวนวันที่เคยนอนห้องขัง (วัน)	18.3
มูลค่าหนี้สินคงค้าง (บาท)	56,367.1
จำนวนวันที่ขาดงาน (วัน)	24.6
จำนวนวันที่ว่างงาน (วัน)	14.6
มูลค่าเงินสวัสดิการ (บาท)	284.6
จำนวนปีที่ติดพนัน (ปี)	10.9
ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมต่อคนต่อปีที่ ติดพนัน (บาท)	5,328.0
จำนวนนักพนันทั้งหมด (คน)	6,271,001
ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมรวมต่อปีที่ติด พนัน (บาท)	33,411,892,713.2

หมายเหตุ: ตัวเลขมีการปัดเลขทศนิยม

ที่มีปัญหา ชัดเจนว่าตัวเลขสูงกว่ากลุ่มระดับประเทศ ที่ตัวเลขตกอยู่ราวร้อยละ 11.6 เท่านั้น เพราะกลุ่มระดับประเทศได้ข้อมูลมาจากนักพนันทั่วไป ในแง่นี้กลุ่มเฉพาะเจาะจงจึงเหมาะที่จะใช้ศึกษากลุ่มนักพนันติดหนักมากกว่า

และยังพบว่า ในกลุ่มเฉพาะเจาะจง ต้นทุนต่อสังคมของนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มนักพนันความเสี่ยงต่ำ ยกตัวอย่างเช่น จำนวนวันที่เคยขาดงานโดยเฉลี่ย กลุ่มนักพนันที่มีความเสี่ยงต่ำจะอยู่ที่ 1.6 วัน แต่จะเพิ่มเป็น 24.6 วันในกลุ่มนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา หรือ มูลค่าหนี้สินคงค้างโดยเฉลี่ย เพิ่มจากราว 400 บาทในกลุ่มนักพนันที่มีความเสี่ยงต่ำ เป็น 56,000 บาทในกลุ่มนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา ในขณะที่กลุ่มเสี่ยงต่ำมี มูลค่าเดิมพันสูงสุดเฉลี่ย 47,000 บาท แต่กลุ่มที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา มีมูลค่าเดิมพันสูงสุดเฉลี่ย 60,000 บาท ข้อมูลสอดคล้องทิศทางเดียวกับกลุ่มระดับประเทศ ที่กลุ่มติดพนันหนักมักก่อต้นทุนต่อสังคมสูงกว่านักพนันเสี่ยงต่ำ

เมื่อนำข้อมูลต้นทุนทั้งหมดมารวมกันแล้ว พบว่า ต้นทุนต่อสังคมของนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา (ไม่ใช่ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมของนักพนันทั่วไป) มีตัวเลขอยู่ที่ราว 5,000 บาทต่อคนต่อปี หรือคิดเป็นต้นทุนผลกระทบต่อสังคมราว 33,000 ล้านบาทต่อปีที่ติดพนัน โดยแบ่งเป็นต้นทุนทางตรงร้อยละ 53.2 และต้นทุนทางอ้อมร้อยละ 46.8

จากนั้นในขั้นต่อมาเพื่อให้การคำนวณครอบคลุมขึ้น นักวิจัยจึงคำนวณหาต้นทุนต่อสังคมในกรอบกว้างๆ ด้วยการปรับข้อสมมติ และพบว่า นักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหาของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง สร้างต้นทุนต่อสังคมเป็นมูลค่ารวม 17,000–50,000 ล้านบาทต่อปีที่ติดพนัน โดยสาเหตุที่กลุ่มเฉพาะเจาะจงให้ตัวเลขผลลัพธ์ที่มากกว่ากลุ่มระดับประเทศ เพราะตัวเลขต้นทุนที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะเจาะจง มีความละเอียดมากกว่าการใช้แบบสอบถามระดับประเทศนั่นเอง

บทกวนข้อจำกัด

ผลคำนวณต้นทุนต่อสังคมทั้งระดับประเทศและกลุ่มเฉพาะเจาะจง ตัวเลขเหมือนจะเยอะ แต่ที่จริงแล้วไม่ได้เยอะเลย เป็นแค่เพียงตัวเลขประมาณการ “ขั้นต่ำ” เท่านั้น เพราะงานวิจัยชิ้นนี้ยังคงมี “ข้อจำกัด” สำคัญหลายเรื่อง เช่น ยังมีต้นทุนอีกหลายตัวที่ไม่สามารถคำนวณออกมาได้ด้วยข้อมูลเท่าที่มี อีกทั้งตอนไปเก็บข้อมูล นักพนันอาจให้ข้อมูลไม่ตรงตามจริงทั้งหมด หรือผู้ต้องขังในคดีฉ้อโกงที่ให้สัมภาษณ์ อาจติดคุกแทนนักพนันตัวจริง เหมือนที่ผู้สัมภาษณ์ที่รู้จักกับนักพนัน ผู้ให้ข้อมูลอยู่ก่อนแล้วตั้งข้อสังเกตว่า

“มีทั้งคนที่ให้ข้อมูลตรงประเด็นและให้ข้อมูลไม่ตรงกับความจริง เนื่องจากผม (ผู้สัมภาษณ์) รู้จักคุ้นเคยกับ

เคส (ผู้เข้าร่วมวิจัย) พอสมควร จึงรู้ว่าข้อมูลที่ให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น มูลค่าหนี้ที่เคยติดสูงสุด จำนวนเงินที่ได้ใช้หนี้แล้ว เป็นต้น”

และยังมีการหนีที่ข้อมูลจากนักพนัน ชัดแย้งกับมุมมองของคนรอบข้าง เช่น มีนักพนันคนหนึ่งมองว่าตัวเองเล่นพนันเพียงเพื่อความสนุก ชีวิตไม่ได้มีปัญหาอะไร แต่คนรอบข้างกลับมองว่า นักพนันคนนี้ติดเล่นพนันมากจนกระทบกับตัวนักพนันและคนรอบข้าง ด้วยเหตุนี้ ข้อมูลที่ได้รับมาจึงอาจคลาดเคลื่อน มูลค่าต้นทุนต่อสังคมที่แท้จริงน่าจะสูงกว่าที่คำนวณออกมาได้

ยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่การพนันถูกกฎหมาย จะเห็นข้อจำกัดชัดยิ่งขึ้น ต้นทุนผลกระทบต่อสังคมของไทย มีมูลค่าต่ำกว่าหลายรัฐในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียหลายเท่า เพราะต่างประเทศศึกษาประเภทต้นทุนไว้ครอบคลุม หลากหลายกว่า รวมทั้งสามารถเข้าถึงกลุ่มที่ติดพนันหนัก หนักระดับที่หลายคนถูกฟ้องล้มละลาย เนื่องจากมีสมาคมนักพนันนิรนาม (Gamblers Anonymous) เพื่อช่วยบำบัดนักพนันที่ยากเลิกพนัน การแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจึงทำได้ง่ายกว่ามาก

แต่ในกรณีประเทศไทย ไม่มีนักพนันที่ถูกฟ้องล้มละลาย และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างที่ติดพนันหนักได้ในจำนวนมากเช่นต่างประเทศ หน่วยงานที่เข้าถึงคนกลุ่มนี้มีเพียงสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ซึ่งอยู่ที่ความสนใจของนักพนันด้วยว่าจะ

นักพนันที่มีลักษณะเป็น
นักพนันที่มีปัญหาในกลุ่ม
ระดับประเทศ สร้างต้นทุน
ต่อสังคม 13,000-
23,000 ล้านบาทต่อปี
และนักพนันที่มีลักษณะเป็น
นักพนันที่มีปัญหาในกลุ่ม
ตัวอย่างเฉพาะเจาะจง
สร้างต้นทุนต่อสังคม
17,000-50,000 ล้านบาท
ต่อปีที่ตีตพนัน

เข้ารับคำปรึกษาหรือไม่ อีกทั้งนักพนันที่ติดพนันหนัก มักเลี่ยงการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานแพทย์ หรือหน่วยงานรัฐ หากได้รับความช่วยเหลือ ก็มักไม่ยอมให้ติดต่อถึงตนได้ง่าย ด้วยเหตุผลเรื่องความปลอดภัยส่วนตัว อีกส่วนหนึ่งเพราะการพนันในไทยยังคงผิดกฎหมาย นักพนันจึงไม่ยอมเผยตัว เกรงว่าจะเสื่อมเสียและเดือดร้อน

ต่อมาเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมเสพติดอื่นๆ เช่น บุหรี่หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ต้นทุนผลกระทบรวมจากนักพนันไทย มีมูลค่าต่ำกว่าต้นทุนผลกระทบจากการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างมาก สาเหตุเพราะการประเมินต้นทุนต่อสังคมจากการติดพนันมีความซับซ้อนกว่ามาก เพราะการประเมินต้นทุนจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือยาเสพติด สามารถใช้วิธีทดลองแบบควบคุม (controlled experiment) ในห้องทดลอง จึงควบคุมและตัดปัจจัยอื่นๆ ที่อาจทำให้การประเมินคลาดเคลื่อนออกไปได้ แต่การเสพติดพนันทำอย่างนั้นไม่ได้

กล่าวคือ การที่นักพนันโก่งเงิน ขาดงาน ขโมยของ อาจไม่ได้เกิดจากการติดพนันเพียงอย่างเดียว พฤติกรรมเหล่านี้โยงใยกับปัญหาปัจจัยอื่นๆ ในชีวิตของนักพนันคนนั้น และนักพนันกลุ่มที่ป่วยเสพติดพนัน มักมีอาการผิดปกติอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ติดสุรา ติดยาเสพติด หรืออาการทางจิตเวช จึงยากจะระบุว่าความเสียหายจากคนกลุ่มนี้ เป็นผลมาจากการเล่นพนันจริง ๆ มากน้อยเท่าไร

คงเป็นไปได้และไม่เป็นจริง ถ้าเราอยากสร้างสังคมให้ปลอดพนันเป็นสีขาวตึงผืนผ้า แต่น่าจะดีกว่าถ้าทุกคนได้รู้เท่าทันการพนัน รู้จักมันอย่างมีวุฒิภาวะ และร่วมกันจินตนาการถึง “สังคมแห่งการพนันอย่างรับผิดชอบ”

สังคมแห่งการพนันอย่างรับผิดชอบ

แม้ผลลัพธ์ของงานวิจัยจะยังคงมีข้อจำกัดอยู่มาก ต้นทุนต่อสังคมที่คำนวณได้ คำนวณจากปัจจัยไม่กี่ตัว ไม่ครอบคลุมถึงต้นทุนอีกหลายตัว เช่น ต้นทุนจากกระบวนการดำเนินคดีความ และคุมขังในเรือนจำ ต้นทุนจากการให้สวัสดิการสังคม ต้นทุนจากการบำบัดอาการติดพนัน ต้นทุนจากการว่างงานและการช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ ต้นทุนจากการล้มละลาย ต้นทุนจากการใช้เงินในทางที่ผิด หรือต้นทุนแฝงที่ไม่อาจประเมินตัวเลขได้ เช่น ต้นทุนจากการหย่าร้าง ต้นทุนทางความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวที่แตกแยก ต้นทุนจากการฆ่าตัวตาย

ด้วยข้อจำกัดข้างต้น ตัวเลขต้นทุนที่ได้จึงเป็นแค่ประมาณการขั้นต่ำ คำนวณเฉพาะต้นทุนของนักพนันที่มีลักษณะเป็นนักพนันที่มีปัญหา มูลค่าต้นทุนต่อสังคมที่แท้จริงน่าจะสูงกว่าที่คำนวณได้ แต่ถึงอย่างนั้นงานวิจัยก็บอกเราว่า การเล่นพนันไม่ได้กระทบแค่ตัวผู้เล่นเพียงคนเดียว ครอบครัว คนรอบตัว

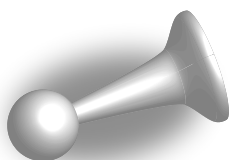
คนรัก จนถึงสังคมและเศรษฐกิจ ต่างได้รับผลกระทบไปด้วย คำถามที่ว่าคุ้มกันไหมหากเปิดเสรีพนันยังคงลอยวนเวียนอยู่เช่นเดิม เพราะความรุนแรงของปัญหาการพนันนั้นมืออยู่จริง ความสูญเสียต่อประเทศไม่ได้ไร้ร่างกาย และการผลักดันเชิงนโยบายและปฏิบัติคือเรื่องจำเป็น

คงเป็นไปได้และไม่มีทางเป็นจริง ถ้าเราอยากสร้างสังคมให้ปลอดพนันเป็นสีขาวดั่งผืนผ้า แต่น่าจะดีกว่าถ้าทุกคนได้รู้เท่าทันการพนัน รู้จักมันอย่างมีวุฒิภาวะ และร่วมกันจินตนาการถึง “สังคมแห่งการพนันอย่างรับผิดชอบ” ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างร่วมกันเป็นเจ้าภาพ สร้างความตระหนักถึงปัญหาจากการพนัน และมุ่งเป้าสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักพนันที่มีปัญหาลดจำนวนลง

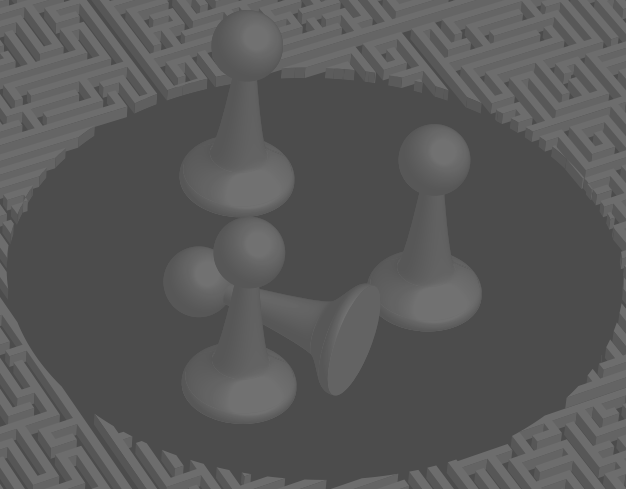

ทั้งหมดนี้คือ “มูลค่า”
ที่ไม่สามารถประเมิน
ตัวเงินได้ แต่เป็น
“ต้นทุนทางสังคม”
ที่แสนแพง

หากไม่เคยสูญเสีย
ก็จะไม่รู้ซึ่งถึงคุณค่าที่เคยมี
ดังจากชีวิตของพวกเขา
เหล่านี้...

2
โลกหลังเรือนจำ
ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน

คนทั่วไปมักนึกว่า “การเล่นพนัน” เป็นเรื่องส่วนตัว จะได้เงินเสียเงิน หรือเล่นเสียแล้วติดหนี้ก็เป็นเรื่องของเร คนอื่นไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบด้วย... จริงหรือ?

แรกๆ อาจเล่นเพราะสนุก คิดเข้าข้างตนเองว่าอาจพลุดวงดี หาเงินได้ง่ายๆ ครั้นต่อมาเมื่อเล่นเสียก็อยากได้คืน จึงทุ่มเงินเข้าไปอีก กู้จากเจ้าของบ่อน กู้เงินนอกระบบ หรือนำทรัพย์สินส่วนตัวไปขาย แล้วคิดแบบโลกสวยว่าจะมีโอกาสได้คืน แต่ที่สุดก็สูญเสียเงินทั้งหมด และจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ตัวว่าเสพติดการพนันเข้าแล้ว

นอกจากจะสูญเสียเงิน เสียทรัพย์สิน บางรายถึงขั้นหมกมุ่นส่งผลต่อหน้าที่การงานประจำ

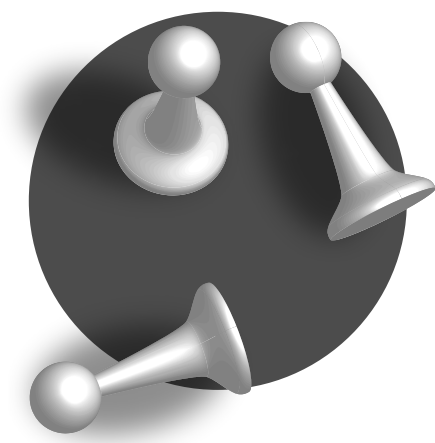
หากถูกตำรวจจับกุมได้ว่าเล่น หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย ต้องโทษจำคุก กลายเป็นรอยต่างพร้อยในประวัติส่วนตัว จะไปสมัครทำงานที่หน่วยงานใดๆ ก็ลำบาก เท่ากับเสียโอกาสประกอบอาชีพ เพื่อนบ้านคนรู้จักอาจมองอย่างระแวงระวัง สังคมตีตราว่าเป็น “คนชั่วๆ” ทำให้ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ยังไม่นับผลกระทบต่อพ่อแม่หรือลูกๆ ที่อาจโดนเพื่อนล้อ กลายเป็นปมในใจของเด็ก

ว่ากันตามจริง ไม่เคยได้ยินว่าใครร่ำรวยเพราะเล่นพนัน

นอกจากจะเสียเงิน เป็นหนี้ หลายรายถูกจับดำเนินคดีกลายเป็นนักโทษในเรือนจำ แม้ว่าพ้นโทษแล้วได้กลับออกมาใช้ชีวิตในสังคม แต่เชื่อเถอะว่าชีวิตจะไม่เหมือนเดิม ทั้งจากตัวพวกเขาเอง และสายตาของผู้คนรอบข้าง

ทั้งหมดนี้คือ “มูลค่า” ที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ แต่เป็น “ต้นทุนทางสังคม” ที่แสนแพง

หากไม่เคยสูญเสีย ก็จะไม่รู้ซึ่งถึงคุณค่าที่เคยมี
ดังฉากชีวิตของพวกเขาเหล่านี้...

ผมผิดอะไร

“ผมผิดอะไร” เป็นคำถามที่ผุดขึ้นมาเป็นระยะ ระหว่างการให้สัมภาษณ์

แก้ว หนุ่มผิวขาว คิ้วคมเข้ม หนวยก้านดี ผิวพรรณดูสะอาดสะอ้าน เพิ่งเรียนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเมื่อปี 2561 ความที่ไม่อยากรบกวนเงินพ่อแม่เพื่อใช้จ่ายในงานพิธีรับปริญญาในปี 2562 เขาและแฟนจึงมองหางานทำ เมื่อได้ยืมว่าคาลิโนในเมืองปอยเปต ประเทศกัมพูชา รับสมัครพนักงาน เขาจึงไปสมัครและได้งานดูแลเว็บไซต์พันทอนออนไลน์ โดยพักอยู่จังหวัดชายแดนฝั่งไทย และข้ามไปทำงานในประเทศกัมพูชาทุกวัน แบบไปเช้าเย็นกลับ ได้เงินเดือนเดือนละหมื่นห้าถึงสองหมื่นบาท

บัณฑิตใหม่ที่เพิ่งผันวัยเบญจเพสมาหนึ่งปี เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ซึ่งคาดว่าทางบ้านน่าจะพอมีฐานะ เพราะเจ้าตัวบอกว่าหลังออกจากเรือนจำ ตั้งใจจะทำฟาร์มเลี้ยงโค ใช้งบประมาณหนึ่งล้านบาท โดยขอทุนจากทางบ้าน

แก้วถูกจับตามกฎหมายการพนัน อั้งยี่ อาชญากรรมข้ามชาติ และฟอกเงิน ซึ่งมีโทษจำคุกแยกตามประเภทคือ การ

พนัน 2 เดือน อังยี่ 4 ปี ฟอกเงิน 4 ปี แต่เขาได้รับสารภาพตามคำแนะนำของทนายคาลิโน โทษลดเหลือ 4 ปี 11 เดือน

นับถึงเดือนกรกฎาคม 2563 เขาใช้ชีวิตในรั้วเรือนจำได้ปีครึ่ง และกำลังปรึกษาทนายเพื่อขอยื่นอุทธรณ์ เพราะกระทั่งปัจจุบันเขายังไม่เข้าใจว่า มีความผิดจากสาเหตุใด

“ตอนไปรับศาลอ่านคำฟ้อง ศาลถามว่าเข้าข่ายอาชญากรรมตรงไหน ไม่มีจำนวนเงิน หรือข้อเสียหาย ผมก็พอมีความหวังทนายบอกให้รับสารภาพเลย โทษไม่หนักหรอก เขابอกว่าศาลพูดว่าไม่เข้าข่ายฟอกเงิน จึงน่าจะตัดกรณีอาชญากรรมข้ามชาติและฟอกเงิน เหลือแค่โทษการพนันสองเดือน ก็เลยรับสารภาพ”

แก้วเป็นพนักงานรับจ้างดูแลเว็บไซต์การพนันออนไลน์ทำงานในคาลิโนฝั่งปอยเปต ซึ่งมีใบอนุญาตถูกกฎหมายในกัมพูชา และคนไทยข้ามไปทำงานกันมาก หลังทำงานได้หกเจ็ดเดือนก็ถูกจับ ตอนเจ้าหน้าที่เข้าจับกุม แก้วถามว่าจับเพราะสาเหตุจากอะไร โดยส่วนตัวสงสัยว่าเป็นเพราะใส่เสื้อแจ็กเก็ตของคาลิโน ซึ่งด้านหลังเสื้อมีชื่อเว็บไซต์

“ผมเป็นพนักงานคาลิโน แจกมาก็ใส่ หากไม่ใส่ก็ถูกปรับเงิน เจ้าหน้าที่ตรวจสมุดบัญชีธนาคารว่ามีเงินโอนจากบัญชีของเว็บการพนันสามสี่ครั้ง รวมเป็นเงินสี่หมื่นกว่าบาท เจ้าหน้าที่ถามผมว่าทำงานที่ฝั่งไหน ทำอยู่ในห้องไหน (หมายถึงห้องที่มีการเล่นพนันในคาลิโน) และถ่ายรูปไว้ คนอื่นๆ ที่ไปทำงานฝั่งไหนไม่โดน เว็บพนันอื่นๆ ก็ไม่โดนจับ บางคนใส่เสื้อคลุมที่

มีชื่อคาลิโน หรือใส่เสื้อ-กางเกงของคาลิโน ก็ไม่โดนตำรวจจับ แพนทำงานด้วยกันโดนจับ ระยะคดีเท่ากัน มีคนถูกจับแปดคน แต่ผมไม่รู้จักใครเลย”

หนุ่มน้อยรายนี้ให้เหตุผลที่ไปทำงานในคาลิโนว่า ตั้งใจหาเงินสำหรับใช้ในพิธีรับปริญญา เพราะที่ผ่านมามีพ่อแม่จ่ายส่งเสียมามากแล้ว เมื่อได้ยินคนสระแก้วพูดว่ากัมพูชารับคนงานหลายอัตราาก็ไปสมัคร

“ผมแค่ต้องการเงินมาใช้รับปริญญา หลังเรียนจบก็ว่าง ผมไม่อยากรบกวนที่บ้านแล้ว ไหน ๆ จะรับปริญญา เก็บเงินทำเองดีกว่า ถ้าขอพ่อแม่เขาก็จ่ายให้ได้ ก็กลัวจะทำแป๊บเดียว ... ถ้ากลับมาบ้านและทำงานประจำในระบบจะลำบากยาก (เพื่อไปเข้าพิธีรับปริญญา) เลยทำที่โน่นเพราะหางานได้ง่ายกว่า หากติดธุระก็ลางานได้ เขาก็หักค่าแรงไป”

เว็บไซต์พนันออนไลน์ของคาลิโน เปิดตลอด 24 ชั่วโมง มีพนักงานดูแลสองกะ กะละ 12 ชั่วโมง มีวันหยุดเดือนละห้าวัน ค่าแรงเดือนละหมื่นห้าถึงสองหมื่นบาท โดยคนจ่ายเงินเดือนมีสมุดบัญชีสองเล่ม เล่มหนึ่งเป็นบัญชีของเว็บไซต์

“ตามที่ถามคนที่ถูกจับ คนที่หนึ่งถึงคนที่สาม เปิดบัญชีให้เว็บไซต์หนึ่งเล่ม สี่เล่ม และสี่เล่ม ตามลำดับ โดยคนของเว็บไซต์เอาสมุดบัญชีไปถือเอง ผมถูกจับเพราะมีเงินโอนมาจากบัญชีของเว็บการพนัน แพนก็โดนจับเพราะได้รับเงินโอนจากเว็บการพนัน ซึ่งเป็นเว็บที่จ้างทำงาน ตัวเงินเหลือแปดพันบาท ไม่ได้ถูกยึด

“เขาจับจำเลยที่สองที่ถือสมุดบัญชีของเว็บไซต์ และตรวจสอบว่า (จากสมุดบัญชีนั่น) โอนเงินให้ใครบ้าง ก็มาตรวจสอบ และตอนนั้นผมใส่เสื้อเว็บไซต์อยู่ คือคนที่ถูกจับ เป็นคนจ่ายเงินเดือนให้พนักงานเว็บไซต์ทั้งหมด เขาถือสมุดบัญชีหลายเล่ม และโอนเงินจากสมุดบัญชีธนาคาร (สมุดบัญชีเงินฝากเป็นชื่อบุคคลอื่น ไม่ใช่ชื่อเว็บไซต์หรือชื่อจำเลยที่สอง) มาเข้าบัญชีเงินเดือนผม ส่วนที่ว่าเขาเป็นพนักงานหรือเปล่าผมไม่รู้ แต่ผมเป็นพนักงานคาลิโนฝั่งโน้น ก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน”

ลักษณะงานที่ทำคือเป็นผู้ดูแลเว็บไซต์ มีไลน์แอด เมื่อลูกค้าทักเข้ามาทางเว็บไซต์ แก้วจะถามว่าตอนนี้ทางเว็บไซต์มีโปรโมชัน สนใจไหม ถ้าสนใจสมัคร ให้แจ้งชื่อ-สกุล เลขที่บัญชีธนาคาร เบอร์โทร และแก้วจะให้เลขที่บัญชีของเว็บไซต์ ให้ลูกค้าโอนเงินค่าสมัคร และถ่ายสลิปส่งมาในไลน์แอด โดยบัญชีที่โอนกับที่แจ้งมาต้องตรงกัน อัตราค่าสมัครขั้นต่ำสามร้อยบาท หากมีโปรโมชัน สมัครครั้งแรกสามร้อย ได้วงเงินเพิ่มอีกสองร้อยบาท (ให้ครั้งเดียว) รวมแล้วเล่นได้ห้าร้อยบาท ส่วนใหญ่มาเล่นแบบที่มีโปรโมชัน เล่นครั้งเดียวแล้วเลิก ถ้าเล่นได้เงินถึงเล่นต่อ หากเสียก็เลิก ส่วนใหญ่เป็นชาจร

ถามว่ามีจำนวนผู้สมัครที่เล่นก็ราย เขาตอบว่าไม่ทราบ ตัวเลขแน่นอน สมมติว่ามียูสเซอร์ 1,000 ราย จะมีลูกค้าประจำ 80-90 ราย

“ลูกค้าที่เคยเจอเล่นมากที่สุด โอนเงินครั้งละห้าแสน สามครั้ง เว็บไซต์บอกว่าให้จับตาเป็นพิเศษ เพราะโอนเงินมาเยอะ

รายอื่นๆ เล่นประมาณหนึ่งพันถึงห้าพันบาท รายนี้พอโอนเงินมาครึ่งชั่วโมงแรก เรากดดูว่ามีตั้งค์เท่าไร ยอดเงินเพิ่มเป็นห้าล้านกว่าบาท แต่เขาก็ยังไม่ถอนเงินและเล่นต่อ อีกเกือบชั่วโมงเข้าไปดูอีกครั้ง ปรากฏว่าเหลือเงินศูนย์บาท เขาเล่นบาคาร่าทางครึ่งละหนึ่งแสน สามแสน สี่แสน ห้าแสน พอเสียก็แทงซ้ำเป็นสองเท่าของยอดที่เสีย คนเล่นบาคาร่าจะแทงทบ แทงตัวเดิม”

บทจบของลูกค้ายรายนี้คือ สูญเงินหลักล้านบาท

ในทางกลับกันหากลูกค้ายเล่นได้ และต้องการถอนเงินออกมา สามารถถอนได้วันละสามครั้ง ครั้งละไม่เกินสองหมื่นบาท (เท่ากับว่าถอนได้ไม่เกินวันละหกหมื่นบาท แต่ลงเงินเล่นได้ไม่จำกัดจำนวน)

นอกจากจะมีโปรโมชั่นให้กับลูกค้ายที่สมัครครั้งแรกแล้ว หากใครแนะนำเพื่อนให้มาสมัคร จะได้ผลตอบแทน 10 หรือ 20 เปอร์เซ็นต์ของยอดที่เพื่อนสมัคร เช่น เพื่อนสมัคร 500 บาท คนแนะนำได้วงเงินเล่นพนัน 50 บาท ซึ่งที่ผ่านมาก็มีคนแนะนำมากอยู่

“ผมเคยเล่นเว็บไซต์พนันออนไลน์นี้ก่อนเข้าไปทำงาน พอทำงานเล่นไม่ได้แล้ว เพราะกลัวว่าเราโกง เราปรับเครดิตได้ แต่หัวหน้าก็เช็คได้ว่าทำไมปรับเครดิตให้ยูสเซอร์”

แม้ไม่ได้เล่นพนันออนไลน์ แต่ความที่ต้องเดินเข้าคาสิโนทุกวัน ผ่านตู้หรือโต๊ะเครื่องเล่นต่างๆ เช่น มวย บาสเก็ตบอล ฟุตบอล เห็นเพื่อนเล่น แก้วก็ลองเล่นบ้าง

“ผมเล่นบอล โต๊ะจะพริ้นต์ข้อมูลให้เป็นหลักฐานว่าเราเล่นอะไร ถ้าถูกก็ขึ้นเงินที่โต๊ะ เล่นสูงสุดเป็นพันบาท แต่น้อยครั้งที่จะเล่นขนาดนั้น ส่วนใหญ่เล่นบอลเดี่ยว อาทิตย์ละครั้ง สองครั้ง บอลเดี่ยวเล่นครั้งละ 50-100 บาท ไม่ได้เปลืองมาก แต่คิดว่าติดเหมือนกัน ที่แรกไม่เล่น พอไปทำงาน เห็นเพื่อนเล่นผมก็ลองเล่นบ้าง ได้บ้างเสียบ้าง แต่ไม่เล่นทุกวัน เลือกเล่นบอลเพราะทำงาน 12 ชั่วโมง ว่างไม่มีอะไรทำ นั่งเบื่อๆ ก็เล่น และนั่งดูบอล เคยดูบาคาว่าคิดว่าจะลอง แต่ดูในยูทูปบอกว่าโกงกันได้ เลยไม่เล่น ก่อนมาทำงานในศาลิโนไม่เคยเล่นการพนัน แต่มีบ้างที่ซื้อลอตเตอรี

“ผมทำงานได้เงินหมื่นห้า เก็บไว้ห้าพันทุกเดือน อีกหมื่นก็ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่วนเงินเล่นพนันหากเล่นเสีย หหมดงบทักไว้ก็ไม่เล่น ส่วนแฟนไม่เล่นการพนัน ... อยู่ในที่ทำอะไรไม่ได้ รอว่าต่อไปเป็นไง พยายามสู้ แต่ลึกๆ ไม่เข้าใจว่าผิดอะไร อย่างไร ตอนตำรวจสอบปากคำผมก็บอกว่าบริษัทแจกสื่อให้ใส่ ไม่ใส่ก็โดนหักเงินเดือน ถามว่าทำไมคนอื่นใส่แล้วไม่จับ ตำรวจตอบไม่ได้ ส่วนแฟนอยู่แดนหญิง ไม่เจอกันเลย ก็อุทธรณ์เหมือนกัน”

หลังพ้นโทษแคว่วางแผนว่าจะไปทำอะไร ทำสวน เลี้ยงสัตว์ คาดว่าใช้เงินลงทุนหนึ่งล้านบาทซึ่งให้พ่อแม่ลงทุนแต่ยังไม่ได้คุยกัน เพราะรอผลอุทธรณ์ ถ้าอุทธรณ์ไม่ผ่านก็เก็บไว้ก่อนออกไปแล้วค่อยปรึกษาพ่อแม่อีกที ทางบ้านมีที่ดินห้าสิบไร่ ทำไร่มั่นสำปะหลัง

“ตั้งใจว่าจะปลูกผัก ปลูกบวบ ทำฟาร์มเลี้ยงโค พอโคโต
ก็ขายเป็นโคเนื้อ อยู่อย่างพอเพียง ไม่อยากทำให้ตัวเอง
เดือดร้อนอีกแล้ว เดิมตั้งใจว่าหลังเรียนจบจะไปทำงานบริษัท
แต่พอมีประวัติแบบนี้บริษัทคงไม่รับ” แก้วกล่าวในตอนท้าย

เพราะคิดน้อยไป

เชียว ต้องโทษคดีฉ้อโกง สาเหตุจากเล่นพนันในบ่อนคาลิโน แล้วหมดเงินเกือบสามแสนบาท จึงหลอกเอาเงินจากคนรู้จัก เพราะครบตีต้องชำระค่าผ่อนรถ ขณะถูกจับมีอาชีพทำเว็บไซต์พนัน

หนุ่มเมืองนนท์วัย 28 ปีรายนี้ มาพร้อมรอยสักทั่วทั้งแขน และขา เขาเติบโตมากับสังคมที่รายล้อมด้วยการพนัน ภรรยา มีลูกติดสองคน โดยเด็ก ๆ อยู่กับยาย ส่วนแม่ของเชียวเสียชีวิต แล้วเหลือแต่พี่ชายและพี่สาว พี่สาวรับแท่งหวยใต้ดิน

อาชีพล่าสุดก่อนถูกจับคือ ผู้จัดทำเว็บไซต์พนันออนไลน์ เปิด 24 ชั่วโมง โดยเข้าหุ้กับเพื่อนอีกคน มีลูกน้องสองคน รวมเป็นสี่คน ทีมงานทำงานกะละหนึ่งคน คือเข้าถึงเย็น และเย็นถึงเช้า รายรับจากการทำเว็บไซต์เฉลี่ยสามถึงสี่พันบาท ต่อวัน เคยได้มากที่สุดหลักแสนบาทต่อวัน รายได้แบ่งกับเพื่อนสองคน ส่วนลูกน้องจ่ายค่าจ้างเดือนละหนึ่งหมื่นห้าพันบาท ต่อคน เปิดเว็บไซต์ได้หนึ่งปีก่อนถูกจับกุม

“ครอบครัวผมเป็นคนจีน เวลารวมญาติก็จะมีการเล่นพนัน กันอยู่แล้วเป็นธรรมดา ตอนผมเด็กๆ ก็จะเป็นคนคอยเขย่า

ไฮโลให้ โตขึ้นมาน้อยก็เล่นพนันฟุตบอลกับเพื่อนแถวบ้าน แล้วก็เข้าไปเล่นสνούเกอร์ที่โต๊ะแถวบ้าน พ่อเจ้าของเขาเริ่มเปิดบ่อน เห็นหน่วยก้านผมใช้ได้ เลยชวนมาทำงานในบ่อน แรก ๆ ก็คุมโต๊ะสνούเกอร์ คอยตั่วไม้ แล้วแต่ว่าตรงไหนขาดก็เข้าไปทำตรงนั้น จนเริ่มมาเป็นคนดูหน้าเสือใครยกไป เวลามีคนเถียงกันก็ดูกล้องวงจรปิดและไกล่เกลี่ยการยกของนักพนัน ได้ค่าแรงวันละหนึ่งพันบาท ทิปต่างหาก หลังจากนั้นไม่ได้คิดทำอาชีพอื่น เพราะอาชีพนี้ได้เงินง่าย”

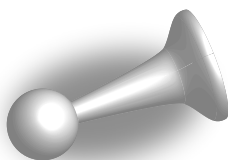
เขียวเปิดเว็บไซต์พนันออนไลน์ เพราะเห็นลู่ทางทำเงิน จากการเป็นลูกค้ายาก่อน

“เราไปเล่นแทงบอลกับโต๊ะแถวบ้าน ตอนหลังมีเว็บไซต์พนันออนไลน์ก็เล่นในเว็บ เพราะเสียค่าน้ำ ค่าคอมมิชชั่นถูกกว่า เช่น เล่นทางออนไลน์มีเงินคืนให้ทุกสิ้นเดือน แต่แทงกับโต๊ะไม่ได้เงินส่วนนี้คืน ก็มาศึกษาและถามคนดูแลเว็บไซต์ว่า รับเอเยนต์ใหม่ ต้องทำอะไร เราเป็นเอเยนต์ให้กับเว็บไซต์ที่ซื้อหน้าเว็บมา รายได้แบ่งเป็น 70:30 เราได้เจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์ และให้เว็บไซต์ต้นทางสามสิบเปอร์เซ็นต์”

เว็บไซต์ข้างต้นมีการพนันหลายรูปแบบ ทั้งเกมยิงปลา เล่นสล็อต พนันฟุตบอล

ขั้นตอนคือ ผู้ที่ต้องการเล่นพนันต้องโอนเงินมาให้เว็บไซต์ก่อน หลังจากนั้นทีมเว็บไซต์จะให้ยูสเซอร์สำหรับเข้าไปเล่น หากต้องการถอนเงินคืนก็โทรบอก แต่เว็บไซต์นี้ให้เครดิตด้วย ไม่มีเงินก็เล่นได้ หากเป็นคนที่รู้จักกัน

“เล่นพนันมาตั้งแต่เด็ก
ปกติเล่นได้ห้าพันเจ็ดพัน
ก็เลิก เล่นได้ไม่เคยเสีย
แต่วันนั้นเสียเงินตั้งแต่
เล่นครั้งแรก พอเสีย
ก็อยากได้คืน”

“มีอยู่คนหนึ่งผมให้เต็มทีห้าหมื่นบาท เขาเล่นไปจนครบวงเงิน พอสองสามอาทิตย์เอาเงินมาเคลียร์สามหมื่น ผมก็ให้วงเงินเล่นได้ต่ออีกสามหมื่น คนเล่นมีบ้างที่ได้เงิน แต่เงินอยู่ในคอมฯ เขาเห็นเป็นตัวเลขก็ไม่ค่อยได้คิดอะไร มักจะเล่นต่อและส่วนมากก็เสียเงินอีก

“ลูกค้าประจำมีอีสิบคน แทะหนัก ๆ ห้าคน คือแทงบอลคู่ละแปดพันถึงหนึ่งหมื่นบาท ลูกค้าประจำเป็นคนรู้จักกันอยู่แถวบ้าน ถ้าเขาติดหนี้ดูท่าแล้วไม่มีเงินใช้หนี้แน่นอน ก็ปล่อยไปก่อนสองสามเดือนให้ทยอยใช้หนี้ ตอนให้เครดิตลูกค้าเราที่เป็นศูนย์อยู่แล้ว ถ้าได้เงินคืนมากคือกำไร มีคนไม่ใช้หนี้บ้างแต่น้อย ลูกค้าใช้หนี้เท่าไรเราก็เอา แต่จะไม่ให้เล่นต่อจนกว่าจะใช้หนี้ครบ เหตุผลที่ลูกค้าจ่ายหนี้เพราะอยากกลับมาเล่นอีกคือเว็บเราไม่มีเงินสดก็เล่นได้ หากไปเล่นที่เว็บอื่นต้องแทงเงินสด หรือตึก ๆ อยากเล่น โทรมาเราก็ให้ยูสเซอร์สำหรับเล่น”

สาเหตุที่ถูกจับและต้องมาอยู่ในเรือนจำ เนื่องจากน้องโก่งทรัพย์ เพราะเสียเงินหลายแสนจากการเล่นพนันในคาสิโนออนไลน์และหลอกเอาเงินจากคนรู้จัก

หนุ่มเขียวมักไปเล่นการพนันที่คาสิโนช่องผักกาด จังหวัดจันทบุรี เฉลี่ยเดือนละหนึ่งถึงสองครั้ง การพนันที่เล่นคือบาคาร่า โดยตั้งงบประมาณไว้สองแสนบาท หากเล่นได้สองสามหมื่นบาทก็เลิกแล้ว ก่อนถูกจับเคยเล่นแล้ว 20-30 ครั้ง ภรรยาไม่ห้าม เพราะเป็นคนเล่นเหมือนกัน มีเล่นพนันบอลออนไลน์บ้างเพราะเสียค่าน้ำ/ค่านายหน้าถูกกว่าเล่นกับโต๊ะบอล และ

ได้เงินคืนทุกเดือนตามยอดที่เล่น (ไม่เล่นในเว็บของตัวเอง)

“คราวที่เกิดเรื่องไปเล่นบาคาร่าในบ่อนที่จันทบุรี เดินทางเอง ตอนนั้นเอาเงินไปเล่นสามแสน เล่นเสีย เหลือกลับมาบ้านหนึ่งหมื่น จึงหลอกเอาเงินจากคนรู้จักซึ่งเปิดฝั้ว เราว่าเป็นธุรกิจสีเทาไม่ถูกกฎหมาย หลอกเขาว่าตำรวจจะลง ให้เอาเงินมาสองหมื่นเดียวเคลียร์กับตำรวจให้ ตอนนั้นใกล้ครบเดือน มีค่าใช้จ่ายร่อยอยู่ พอมีเงินก็อยากจะคืน แต่รู้อีกที่เขาไปแจ้งความกลายเป็นคดี เนื่องจากผมเคยทำผิดมาก่อน จึงมีโทษซ้ำอีก เดิมต้องโทษปีเดียว แต่มีใบแดงคดีอาเสพติด (ต้องไม่ทำผิดกฎหมายในเวลาห้าปี) ทำผิดซ้ำจึงโดนเพิ่มโทษอีกหนึ่งในสาม คือสี่เดือน สรุปว่าติดคุกหนึ่งปีสี่เดือน ตอนนี้อยู่มาหนึ่งปีสองเดือนแล้ว

“เราไม่คิดว่าจะเคลียร์คดีไม่ได้ คือคิदन้อยไปหน่อยที่ไปเอาเงินเขา ความจริงยังมีหนทางอื่น เรากลับจากบ่อนถึงที่พักตีหนึ่งตีสอง แล้วก็ไปหลอกเขา คือถ้าวรอให้ถึงตอนเช้า แล้วค่อยติดต่อขอยืมพี่น้องทางบ้าน ก็พอจะได้สักหนึ่งหมื่น คือเสียเงินไปแล้ว ตอนนั้นใกล้สิ้นเดือน มีค่าใช้จ่ายร่อย ต้องผ่อนรถ ระหว่างขับรถกลับมาก็คิดเยอะ ... เล่นพนันมาตั้งแต่เด็ก ปกติเล่นได้ห้าพันเจ็ดพันก็เลิก เล่นได้ไม่เคยเสีย แต่วันนั้นเสียเงินตั้งแต่เล่นครั้งแรก พอเสียก็อยากได้คืน ถ้าย้อนเวลากลับได้คงไม่ทำ รอถึงเช้าแล้วขอยืมญาติพี่น้องดีกว่า”

หนุ่มเมืองนนท์รายนี้บอกว่า คิดว่าตนเองติดการพนัน พอมีเวลาว่างมักคิดว่าจะเล่นอะไร ที่ไหนดี แต่ตอนนี้ไม่อยากเล่น

เสียเวลาเวลาที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ

อย่างไรก็ดี ระหว่างการพูดคุยบางครั้งคำตอบก็ยังขัดแย้งกัน

เมื่อถามว่าหากพ้นโทษจากเรือนจำแล้ว จะกลับไปอีกไหม?

เขาให้คำตอบว่า

“ตอบยาก เคยทำงานในบ่อน เงินมันออกง่าย เงินต่อเงิน
ให้คนยืมก็ได้ดอกเบี้ยย ในความคิดของเราทำแบบนี้มาตั้งแต่เด็ก
ออกไปก็ไม่มีงาน แต่อยู่ในวงการนี้ก็จะทำงานที่ได้ะสนุกเกอร์
หรือดูแลชิปก็ได้ แต่จะเล่นเองหรือไม่ยังไม่แน่ ถ้ามีงานอื่นให้ทำ
ก็อยากทำ”

เขียวยบอกว่าเขาต้องมีรายได้วันละแปดร้อยบาท ถึงจะยังชีพ
อยู่ได้ เนื่องจากเป็นหัวหน้าครอบครัว เขาต้องส่งเสียให้ลูกของ
ภรรยาเดือนละห้าพันบาท และแม่ภรรยาอีกสามพันบาท ทั้ง
ยังมีภาระในการผ่อนรถ ที่ผ่านมามีรายได้ประมาณเดือนละ
สองถึงสามหมื่นบาท

“หลังจากออกจากเรือนจำ แพนจะพาไปอยู่อีกบ้าน อาจไม่ได้
ทำงานในบ่อน คงขับมอเตอร์ไซด์แกร็บรับส่งอาหาร ได้ยินว่า
มีรายได้วันละแปดร้อยถึงพันบาท แพนชายของออนไลน์
แต่รายได้น้อย ตอนคบกับแพนเราทำอาชีพนี้อยู่แล้ว เขารับได้
หากนับเวลาที่คบๆ เลิกๆ ก็ห้าหกปี แพนไม่ได้ท้วงเพราะเขา
เล่นบาคาร่า ถ้าทำงานได้แค่วันละสามสี่ร้อยบาท ก็ไม่พอค่า
ใช้จ่ายในบ้าน

“รู้สึกเสียโอกาสตามไม่ทันเทคโนโลยี การทำมาหากินต้อง
ปรับไปตามสถานการณ์ ยังพอมีสินทรัพย์อยู่บ้าง ... ไม่รู้ว่า

ข้างนอกอะไรเปลี่ยนไปบ้าง ก่อนเข้ามาในนี้หน่วยงานรัฐเริ่มจับ (เว็บไซต์พนันออนไลน์) บอกว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติโทษจำคุกถึงสิบปี ถ้าเว็บฯ ที่ทำ 4-5 คนก็โดนข้อหาช่องโหว่ที่เราทำเว็บไซต์มีทีมงานสี่คน”

อีกไม่นาน เขาคงได้คำตอบ...

เสียดายโอกาส

ในบรรดานักโทษที่ทางทีมงานมีโอกาสสัมภาษณ์ วิทย์ ต้องโทษน้อยที่สุดคือสี่เดือน และอุทธรณ์จนลดลงเหลือสองเดือน ซึ่งขณะนั้นเขาอยู่ในเรือนจำได้เดือนเศษ

ครอบครัวของหนุ่มวัย 37 รายนี้ ประกอบด้วยภรรยา และลูกหนึ่งคน ซึ่งกำลังจะขึ้นชั้น ม.1 ครอบครัวมีรายได้รวมเดือนละสองหมื่นบาท โดยก่อนถูกจับเขาทำงานที่ไปรษณีย์ เอกชนแห่งหนึ่ง

วิทย์ตอบคำถามแบบสบายๆ สีหน้าและแวต่ายังดูมีความหวัง ไม่ได้มีท่าทีทิดัดดัน หรือระแวงระวังเช่นคนอื่น ๆ เขาบอกว่าเริ่มเล่นการพนันปี 2560 ขณะทำงานเป็นมอเตอร์ไซด์รับจ้าง และเพื่อนที่ซบอยู่ในวินเดียวกันแนะนำ ความที่ซัดสนเรื่องเงิน รายได้ไม่พอ คิดว่าจะทำเป็นรายได้เสริม ประกอบกับอยากลอง

“เพื่อนที่วินเล่นกันทุกวัน คนเล่นเพราะอยากลุ้นและอยากได้เงิน เราก็อยากได้เงิน พอแทงบอลปั๊บก็โอนเงินเลย เอาเงินที่ได้จากการขับวินมาเล่น ครั้งละร้อยสองร้อยบาท ไม่ได้เล่นทุกวันเพราะพนันบอลไม่ได้มีทุกวัน”

วิทย์จะเล่นพนันในเว็บไซต์ตอนเย็นหรือกลางคืน ใช้เงินตัวเอง ไม่ได้กู้หรือยืมมาเล่น โดยจะแบ่งเงินเป็นสองส่วน สำหรับเล่นการพนันและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งภรรยาไม่รู้ว่าเขาเล่นพนัน

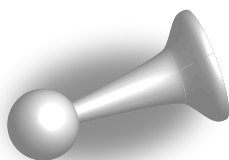
เดิมวิทย์เป็นหนุ่มวินมอเตอร์ไซด์ เข้าสู่วงการพนันบอลออนไลน์ในปี 2560 เล่นได้ครึ่งปี จึงขยับขึ้นเป็นคนรับและจัดส่งโป๊กเกอร์ หากมีคนฝากแทงจะได้เปอร์เซ็นต์จากยอดนั้น รวมทั้งเป็นเจ้าของรับแทงเองด้วย โดยรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

“คนเล่นจะโอนเงินเข้าบัญชีผม ไม่ต้องให้ชื่อสกุลจริง แต่ถ่ายสลิปบัญชีให้ดูว่าโอนมาเท่าไร ใช้ชื่อย่อ หากแทงถูก เราก็โอนตามบัญชีที่เขาบอกมา คนเล่นก็เป็นเพื่อนของเพื่อนหรือคนรู้จัก ผมรับน้อย สามร้อยบาท หนึ่งพันบาทก็รับ เป็นค่าขนมลูก ส่วนตัวเวลาเล่นแทงมากที่สุดสองพันบาท แทงบอลเดี่ยวถ้าถูกได้เงิน 1,800-1,900 บาท หักค่าน้ำ (ถ้าแทงแล้วเสียก็เสียเงินเต็มจำนวน ถ้าแทงถูก ได้เงินแต่โดนหักค่าน้ำ) ... ตอนเป็นเจ้าของมือเอง ก็บอกในหมู่คนขับวิน คนมาแทงเป็นคนขับมอเตอร์ไซด์หรือคนรู้จัก มีเงินเหลือวันละหนึ่งพันบาท”

พ่อได้ทำงานประจำในไปรษณีย์เอกชนแห่งหนึ่ง ก็เลิกเป็นเจ้าของพนัน ตั้งใจว่าจะดูแลลูกเมีย เพราะปีหน้าลูกสาวจะขึ้นชั้น ม.1 และกลัวลูกเห็นว่าพ่อทำงานไม่ดี ทำงานได้ห้าเดือน วันร้ายคืนร้าย มีหมายจับส่งไปที่บ้านต่างจังหวัด ทำให้แม่ตกใจมาก

วิทย์บอกว่าเขายอมรับแต่โดยดี ไม่ปฏิเสธ เพราะคิดว่า

พ่อได้งานประจำ
ในไปรษณีย์เอกชน
ก็เลิกเป็นเจ้ามือพนัน
ตั้งใจว่าจะดูแลลูกเมีย
และกลัวลูกเห็นว่า
พ่อทำงานไม่ดี
วันร้ายคืนร้าย มีหมายจับ
ส่งไปที่บ้านต่างจังหวัด
ทำให้แม่ตกใจมาก

โทษไม่ร้ายแรง ศาลคงให้รอลงอาญา เสียค่าปรับ เหมือนเล่นไพ่โป๊กเกอร์ หรือไฮโล ปรากฏว่าคิดผิด เขาถูกจับติดคุกตาม พ.ร.บ.การพนันฯ และว่าน่าจะโดนล่อซื้อ จากการโอนเงินครั้งสุดท้ายในปี 2561 เป็นเงินสามร้อยบาท ส่วนเงินในบัญชีไม่ถึงหนึ่งหมื่นบาท

ศาลชั้นต้นตัดสินจำคุกสี่เดือน อุทธรณ์ว่าไม่เคยต้องโทษ ได้รับโทษลดลงเหลือสองเดือน

รายนี้โชคดียังไม่มีหนี้สินจากการเล่นพนัน

“ไม่เคยมีหนี้จากการพนัน หากไม่มีก็ไม่เล่น ผันตัวเป็นเจ้าของมือคิดแคว่จะมีรายได้เพิ่ม”

หากมองในแง่ดี เขาบอกว่าเพิ่งเล่นไม่นานและโดนจับก่อน ถ้าเป็นเจ้ามือมานานกว่านั้น อาจรับแพงมากขึ้น ซึ่งอาจต้องโทษยาว รวมทั้งการถูกจองจำทำให้ต้องเลิกเหล้าโดยปริยาย

หลังพ้นโทษเขาคาดว่าคงกลับไปทำอาชีพเดิมคือ ขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง เพราะมีมอเตอร์ไซค์ของตัวเอง รายได้ประมาณห้าพันถึงหกพันบาทต่อเดือน ไม่ได้ขับทุกวันเพราะในวินมีจำนวนผู้ขับมอเตอร์ไซค์มาก

“ออกไปก็ไม่เล่นแล้ว อาจไปขับวินเหมือนเดิม บางวันได้สามสี่ร้อยบาท รถมอเตอร์ไซค์วินมีเยอะ ไม่ได้ขับทุกวัน โดนเก็บค่าวินวันละยี่สิบห้าบาท วันไหนไม่ไปไม่ต้องจ่าย ไม่ขับวินก็อยู่บ้าน

“ตั้งใจว่าออกไปแล้วจะไม่เล่นอีก เช็ด ถ้าออกไปไม่มีงานทำ ก็เสียโอกาส เพราะมีประวัติ ไปทำงานที่ไหนก็ยากที่เขาจะรับ

... เราเข้ามาในคุก รู้แล้วว่ารสชาติเป็นไง นี่เป็นครั้งแรก ไม่
อยากเสี่ยงกลับมาเข้าคุกอีก อี้ดอ๊ด คิดถึงแต่ข้างนอก ขนาด
ผมติดสองเดือนยังรู้สึกเหมือนสองปี นานมาก ถือเป็นบทเรียน
อยู่ในคุกก็มีคนถาม ผมปฏิเสธเลยว่าไม่รู้ ไม่แนะนำใครหรือ
แนะนำเว็บไซต์เลย”

อยู่อย่างคนล้มละลาย

ชายร่างเล็ก วัยกลางคน ตอบคำถามด้วยน้ำเสียงเนิบ ๆ ซ้ำ ๆ ท่าที่ระแวดระวัง ไม่ตอบคำถามทันที แต่ใช้เวลาคิดสักครู่ บวกบุคลิกที่ทำตัวเล็กสืบเมื่อพูดกับเราซึ่งเป็นคนแปลกหน้า เหมือนไม่ค่อยมั่นใจในตนเอง หากให้ทายอาชีพคงนึกไม่ถึงว่า นี่คือ เซลล์แมนมือทองของแผนที่มียอดขายหลักหลายล้านบาท ต่อเดือน

เจน อายุ 41 ปี หนุ่มโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี พื้นเพเป็นคนต่างจังหวัดและมาทำงานในกรุงเทพฯ ต้องโทษคดีฉ้อโกง เนื่องจากยักยอกเงินบริษัท โดยนำเงินที่ได้จากการขายสินค้าจำนวนสองล้านบาท ไปเล่นพนันทางเว็บไซต์พนันออนไลน์ เล่นเสีย หมดเงินไม่ทัน ไม่สามารถหาเงินมาใช้คืนบริษัท ศาลตัดสินจำคุกสามปี และให้ชำระค่าเสียหายแก่บริษัท (แต่ยังไม่ได้ชำระ อาจโดนบริษัทฟ้องคดีแพ่งให้เป็นบุคคลล้มละลายต่อไป) ณ วันที่ให้สัมภาษณ์รับโทษมาสองปีสองเดือนแล้ว

สามปีก่อนเจนมีอาชีพที่มั่นคง เป็นที่ยอมรับของผู้จัดการเพื่อนฝูง ลูกค้าย เนื่องจากสามารถทำยอดขายสินค้าได้เป็น

ลำดับหนึ่งหรือสองของแผนก โดยยอดขั้นต่ำที่บริษัทกำหนดคือสามล้านบาทต่อเดือน แต่เขาทำได้เฉลี่ยเดือนละ 7-8 ล้านบาท สูงสุดคือ 15 ล้านบาท ได้รับความไว้วางใจจากผู้จัดการให้อิสระในการทำงาน ลูกค้าจะโอนเงินค่าสินค้าเข้าบัญชีส่วนตัวของเจน และเขาจะโอนเงินเข้าบัญชีบริษัทอีกทอดหนึ่ง

หลังหักค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าโรงแรมแล้ว เซลล์แมนรายนี้มีรายได้เดือนละสามหมื่นบาท เพียงพอสำหรับค่าผ่อนรถหนึ่งหมื่นสองพันบาทและค่าอาหาร หากไม่เล่นพนันจะมีเงินเหลือเก็บเดือนละหนึ่งหมื่นบาท เนื่องจากไม่มีภาระอื่นๆ

ลักษณะงานคือทำหน้าที่ดูแลลูกค้าพื้นที่ 14 จังหวัด ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในต่างจังหวัดโดยลำพัง มีรถยนต์เป็นพาหนะประจำตัว ตกเย็นก็เข้าพักโรงแรมในจังหวัดนั้นๆ ไม่มีงานอดิเรก เพื่อนร่วมงานทุกคนต่างต้องไปทำงานในพื้นที่ของตน จะได้พบปะหรือประชุมหารือกันที่สำนักงานช่วงสิ้นเดือน มีโอกาสนัดพบปะสังสรรค์เพื่อนฝูงเก่าๆ บ้าง เวลาไปทำงานในจังหวัดที่เป็นบ้านของปู่ย่า เวลาเจอเพื่อนเก่าจะไม่เล่นการพนัน

ด้วยอาชีพที่ต้องเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดโดยลำพังเมื่อเสร็จงานและเข้าโรงแรมที่พักในช่วงเย็น ทำให้มีเวลาส่วนตัวค่อนข้างมาก กลายเป็นว่าเขาใช้เวลาช่วงนี้ “ท่องเว็บพนันออนไลน์” กระทั่งถลาลึกถึงขั้นเสพติด เมื่อไม่มีเงินก็นำเงินของลูกค้ามาเล่นก่อน โดยหวังว่าจะได้เงินที่สูญเสียไปแล้วคืนกลับมา เมื่อถูกบริษัททวงถามค่าสินค้าก็แก้ตัวว่าลูกค้ายังไม่โอนเงินให้

เจนบอกว่าเล่นพนันฟุตบอลครั้งแรกตอนเป็นนักศึกษา เพราะเพื่อนชวน โดยส่วนตัวชอบดูฟุตบอลอยู่แล้ว ตอนนั้นเล่นแบบสนุกๆ ครั้งละ 50-100 บาท เนื่องจากยังหาเงินเองไม่ได้ เล่นพนันได้เงินก็นำไปจ่ายค่ากินอาหารกับเพื่อนๆ ในอพาร์ทเมนต์

เจนเริ่มเล่นพนันฟุตบอลจริงจังช่วงห้าปีที่ผ่านมา และเพิ่งเล่นพนันออนไลน์ได้สามปี พ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดก็รู้ว่าเขาเล่นพนันและพยายามห้ามปราม

นอกจากพนันออนไลน์ เจนเคยไปเล่นที่คาสิโน โดยนัดพบกับเพื่อนที่มุกดาหาร เพื่อเข้าไปคาสิโนฝั่งลาว เล่นบาคาร่า ทำแบบนี้มาสองสามครั้ง ใช้เงินครั้งละสามถึงห้าพันบาท ครั้งหนึ่งเคยเล่นได้ถึงหกหมื่นบาท แต่ส่วนมากเล่นเสีย

“คิดว่าตัวเองติดการพนัน ซึมซับจากการเล่นน้อยๆ สมัยเรียนมหาวิทยาลัย และเล่นมากขึ้นเรื่อยๆ ... ตอนทำงานไม่ได้หวังตำแหน่ง คิดแค่รายได้ ถ้าได้ยอดเยอะจะได้ผลตอบแทนเยอะ ตอนนั้นไม่ได้คิดซื้อบ้าน หรือมีครอบครัว รอบหลังที่นำเงินบริษัทไปใช้อาจเป็นเพราะเราชอบเล่น อยากได้เงินด้วย แต่ไม่มีเป้าหมายว่าจะเอาเงินไปทำอะไร”

เจนทำงานเป็นเซลส์ได้สองปี ก่อนจะถูกจับในข้อหาชักชวนเงินบริษัท อย่างที่กล่าวไปตอนต้น ด้วยลักษณะงานทำให้ค่อนข้างอิสระ หลังเสร็จงานแต่ละวันก็กลับเข้าที่พักโรงแรม และมักจะท่องเว็บพนันออนไลน์ ซึ่งสุดแสนจะเสรีเปิดให้เล่นได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ขั้นตอนคือต้องโอนเงินให้คนดูแลเว็บไซต์ หลังจากนั้นจึงจะได้ยูสเซอร์สำหรับเล่น ฟุตบอลหนึ่งคู่เล่นได้ 90 นาที สามารถพนันได้หลายรูปแบบ เช่น ทายผลคะแนนสูงต่ำ ทายว่าใครแพ้ชนะ

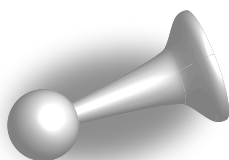
“ผมเล่นตอนเย็น ตอนกลางคืน หลังเสร็จงาน วันละหลายชั่วโมง ตอนแรกเล่นเพราะอยากได้เงิน รายได้ก็พอใช้และมีเหลือ แต่เราเป็นคนชอบเล่น ตอนนั้นถือว่าติด (การพนัน) แล้ว ช่วงเป็นเซลล์ทำงานคนเดียว บริหารจัดการเวลาได้ ไม่เสียงาน ผมยังทำงานเป็นปกติทุกวัน ยิ่งเราเล่นเยอะ ก็ยิ่งต้องหายอดขายเพิ่ม เพื่อเอาเงินมาหมุนให้ทัน

“เล่นคู่ละหมื่นสองหมื่นบาท ฟุตบอลหนึ่งคู่ เล่นได้หลายอย่าง เคยแทงเยอะที่สุดครั้งละสองแสน ก่อนหน้านั้นเสียก็อยากได้เงินคืน คือเคยเล่นและได้ หมุนเงินทัน เคยได้สูงสุดสี่แสนบาท ก็เคลียร์เงินให้บริษัทได้ทัน พอเสียเรื่อยๆ ต้องหมุนใหม่ บริษัทถามว่าทำไมลูกค้าไม่โอนเงิน ก็บอกว่าลูกค้าติดปัญหา บริษัทไว้ใจเรา”

จากยอดที่ค้างจ่ายบริษัท กระทั่งเป็นเหตุให้เขาต้องคดีฉ้อโกง คือ นำเงินค่าขายสินค้าล็อตละหนึ่งล้านบาท จำนวนสองล็อต ไปเล่นพนันในเว็บไซต์ ปรากฏว่าสูญเสียเงินส่วนตัว และเงินบริษัท

เมื่อหมดหนทาง เขาจึงโทรศัพท์แจ้งผู้จัดการและบอกตามตรงว่า เอาเงินค่าสินค้าไปเล่นการพนัน ซึ่งผู้จัดการคงระแคะระคายอยู่บ้างเหมือนกัน ถึงกับเอ่ยปากว่า “กว่าแล้ว”

“อยู่ในนี้สูญเสียเวลา
เสียอิสรภาพ เสียตายเวลา
และสิ่งดี ๆ ที่ทำมา เสียตาย
ทุกอย่าง เพื่อคนฝูงใน
บริษัทคงเสียใจ เพราะ
มีผลกระทบต่อเขา
จากเดิมบริษัทไม่เข้มงวด
คงเข้มงวดขึ้น”

และแนะนำให้เขากลับบ้านที่ต่างจังหวัด บอกพ่อแม่ให้หาเงินมาชดใช้

สถานภาพทางครอบครัว พ่อแม่มีที่ดินทำสวนอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งใช้เลี้ยงครอบครัวสามชีวิต เนื่องจากพี่ชายเพิ่งเลิกทำงานในเมืองหลวง กลับไปอยู่บ้าน และช่วยทำสวน

อดีตเซลล์แมนบอกว่า เขาไม่ยอมรับภรรยาพ่อแม่ให้กู้เงินหรือขายสวน จึงตัดสินใจหลบหนี โดยเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้บุพการีทราบ และบอกว่าจะหนีคดี ซึ่งแม่ตกใจมาก อีกหนึ่งวันถัดมาก็เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์

ตอนตัดสินใจหลบหนียังมีเหลือเงินสองแสนบาท แต่ปัจจุบันไม่มีเงินเหลือแม้แต่บาทเดียว

ก่อนถูกตำรวจจับกุมเงินไปทำงานขายซีมโทรศัพท์ โดยบอกผู้ว่าจ้างตามตรงว่าติดคดี แต่อยากทำงาน ซึ่งคนจ้างก็บอกว่าไม่เป็นไรและรับเข้าทำงาน โดยรับเงินค่าจ้างแทน และนำมาจ่ายให้อีกทอดหนึ่ง

ความที่มีชนักติดหลังว่าหนีคดีมา หัวหน้างานอาจคิดว่าถือไฟเหนือกว่าจึงจ่ายเงินค่าจ้างไม่ตรงเวลา จ่ายช้า เพราะรู้ว่าไม่กล้ามีปากเสียง พอเจ้าตัวถ้ามถึงค่าแรงและเริ่มมีปากเสียงกัน หัวหน้างานจึงแจ้งความว่าเขาหนีคดี หลังจากหลบหนีได้หนึ่งปี

“หนีสองล้าน ผมเลือกไม่จ่าย ติดคุกแทน ศาลตัดสินจำคุกและชดใช้ ผมเคยถามคนในที่ที่มีประสบการณ์ เขาอธิบายว่าบริษัทอาจฟ้องแพ่งต่อ อยู่ที่เรารู้ว่าจะทำอย่างไร บริษัทจะให้

ชดใช้ตามวงเงิน ถ้าเราไม่จ่ายเขาก็ฟ้องให้เราเป็นบุคคลล้มละลาย ทำธุรกรรมไม่ได้”

นับถึงเดือนกรกฎาคม 2563 เงินใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำได้สองปีเศษแล้ว ซึ่งเขาบอกว่า เป็นบทเรียน เพราะทำไม่ถูกต้อง ติดคุกก็ลำบาก

“อยู่ในนี้ก็สูญเสียเวลา เสียอิสรภาพ เสียตายเวลา และสิ่งดีๆ ที่ทำมา เสียตายทุกอย่าง อย่าง เพื่อนฝูงในบริษัทคงเสียใจ เพราะมีผลกระทบต่อเขา จากเดิมบริษัทไม่เข้มงวด คงเข้มงวดขึ้น”

หลังพ้นโทษเขานบอกว่าตั้งใจจะกลับไปช่วยพ่อแม่ทำสวนที่บ้านต่างจังหวัด เนื่องจากทั้งคู่อายุมากแล้ว

“ทางบ้านมีที่ดินห้ำสิบไร่ ทำสวนยางพารา สวนปาล์ม เพิ่งปลูกทุเรียน พี่ชายเดิมทำงาน กทม. ก็กลับไปอยู่บ้านรายได้ประมาณสองหมื่นบาทต่อเดือน คิดว่าอยู่ได้ ไม่อยากเป็นเชลล์แล้ว ... ออกจากคุกเราก็ยังเคັง ๆ ว่าจะอยู่ยงังต่อไป คนละแวกบ้านที่ต่างจังหวัด คงมีคนรู้บ้าง ทำให้เราขาดความมั่นใจ ต้องปรับตัวสักระยะ”

ถ้ามีคนอยากลองเล่น อยากบอกอะไร? คำตอบคือ “คงห้ามยาก บอกให้เล่นน้อย ๆ น่าจะดีกว่า เอาเท่าที่เรามี อย่าดิ้นรนเอาของคนอื่นมาเล่น เล่นแบบสนุกสนาน เรียบอกได้แต่คงทำยาก”

อย่างไรก็ดี เขาเชื่อว่าชีวิตหลังจากออกจากเรือนจำ จะสามารถเลิกเล่นการพนันได้ เหตุผลคือ

“ไม่อยากเสี่ยงที่จะติดคุก และกลับไปอยู่ในวังวนเดิม ๆ”

ชีวิตเหมือนคนตายไปแล้ว

เคน เป็นคนหนองคาย มีครอบครัวแล้ว มีบุตรสามคน แต่แยกกันอยู่กับภรรยาและบุตร โดยส่งเงินให้ลูกเดือนละสามถึงสี่พันบาท

ปีนี้เขามีอายุ 51 ปี ศีรษะเริ่มมีผมหงอกแซม บุคลิกหนึ่งๆ แต่ยังดูกระตือรือร้น พุดจาปลงๆ และคิดบวก

เคนจบการศึกษาระดับอนุปริญญาจากวิทยาลัยพลศึกษา หลังเรียนจบโรงเรียนแห่งหนึ่งขอให้ช่วยสอน จึงทำงานมาตลอดไม่ได้เรียนต่อ อาชีพสุดท้ายคือเป็นครูสอนว่ายน้ำในโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร สอนเด็ก ป.3-ป.6 โดยมีสัญญาจ้างปีละสองเดือน เวลาที่เหลืออีกสิบเดือนไม่มีงานประจำ อาศัยว่าสอนพิเศษ แต่รายได้ไม่สม่ำเสมอ มีมรดกจากพ่อแม่ เป็นที่ดินสองไร่ โดยโฉนดเป็นชื่อของพี่สาว

ส่วนตัวเป็นคนติดเหล้า พอทราบจากผู้ช่วยสอนว่ายน้ำที่ทำงานด้วยกันว่าในคาสิโนมีเหล้าให้กินฟรี ก็เลยสนใจ แรกๆ ก็ไปพร้อมกัน แต่สุดท้ายเคนก็ใช้ชีวิตอยู่ในที่พักระหว่างคาสิโน แม้สอดจัดให้ โดยมีอาชีพเป็นลูกทัวร์คาสิโน ได้ค่าจ้างเป็นชิปไปสำหรับเล่นพนันวันละห้าร้อยบาท เขาหารายได้จากการ

เล่นพนัน และอยู่ที่แม่สอดเป็นเวลาหนึ่งปีก่อนถูกจับด้วยคดี
ฉ้อโกงประชาชน ส่วนคนที่แนะนำให้รู้จักคาลิโนเสียชีวิตไป
ก่อนหน้าสี่เดือน

“ผมติดเหล้าก่อน พออยู่ในวงการ เริ่มเล่น เริ่มรู้จักกา
เคยเห็นคนใช้เงินหกพัน เล่นได้เงินสองล้าน ก็อยากได้เงินบ้าง
แต่รายนั้นจุดจบก็หมดตัว เพราะเล่นไม่เลิกตั้งแต่สี่โมงเย็นถึง
สิบโมงเช้า ... คาลิโนมีที่พักให้ ถึงเวลารับส่งเหมือนเราเป็น
ลูกค้า มีคนทำแบบนี้หลายคน พวกที่ไม่อยากทำงานหรือหา
งานไม่ได้ หากไปดูตามตะเข็บชายแดนที่ยืนรอข้ามแดนไป
ฝั่งโน้น นั่นแหละใช่”

เคนใช้ชีวิตวนเวียนอยู่ในคาลิโนเป็นเวลาสองปี ไม่เคยบอก
ลูกเมียว่าทำงานด้านนี้ แม้กระทั่งถูกจับอยู่ในเรือนจำ ก็ยังไม่
บอกครอบครัว ยกเว้นพี่สาวที่ทราบ

ลักษณะงานที่ทำคือรับจ้างเป็น “ลูกทัวร์” ของคาลิโน
ตอนเช้าจะมีรถมารับจากที่พักซึ่งเป็นของคาลิโน ไม่เสียค่า
ใช้จ่าย ตอนเย็นก็มีรถส่งกลับที่พัก กลางวันอยู่ในบ่อนก็มี
อาหารให้กินฟรี เป็นอย่างนี้ทุกวัน หากวันไหนจะไม่ไปต้อง
บอกล่วงหน้าหนึ่งวัน โดยเขาได้คำตอบแทนเป็น “ชิปโปร”
มูลค่าห้าร้อยบาท ชิปนี้ขึ้นเงินไม่ได้ ต้องเล่นพนันและต้องเล่น
ให้ได้ จึงจะได้ “ชิปเป็น” นำไปขึ้นเงินสด พุดง่าย ๆ คือคาลิโน
ให้ทุนมาเล่นพนันวันละห้าร้อยบาท

“ผมเล่นบาคาร่า รูเล็ต ตามสถานการณ์ ได้เงินมาก็กิน
เหล้า ไม่มีเงินเหลือเก็บ เคยเล่นได้มากที่สุดสามหมื่นแต่คืนเขา

หมด (หมายถึงเล่นเสีย) เคยตั้งลิมิตว่าเล่นได้หนึ่งพันจะเลิก
จะเอาเงินไปกินเหล้าห้าร้อยบาท แต่สุดท้ายเงินก็กลับไปอยู่
กับคาลิโนทั้งหมด เคยแทงมากที่สุดสองหมื่น พอเล่นได้เงิน
เยอะขึ้นก็แทงเยอะ ความจริงตั้งใจจะแทงแค่สองพัน แต่ชิป
สืบล้ายกัน แดงกับส้ม กลายเป็นว่าชิปที่เราหยิบอันละหนึ่งหมื่น
บาท พอพนักงานชานว่าเราแทงสองหมื่นจะเอาคืนก็ไม่ได้
แล้วแทงเสียอีก”

หากลูกต้องการเงินต้องบอกล่วงหน้า เพื่อจะได้เตรียม
บริหารจัดการเงิน เช่น ลูกขอ 1,200 บาท เคนจะขอชิปโปร
จากผู้จ้างมาคราวเดียวสามวัน (รวมเป็น 1,500 บาท) นำไป
เล่น และแบ่งเงินเก็บไว้ให้

การจะเล่น “ให้ได้เงิน” ก็มีวิธีการอยู่

“ใช้เทคนิคแทงสวน สมมติเล่นบาคาร่าเราจับคู่กับอีกคน
คนหนึ่งแทงดำ อีกคนแทงน้ำเงิน แทงห้าร้อย ได้มาห้าร้อย ก็
แบ่งกันคนละสองร้อยห้าสิบ คาลิโนก็รู้ว่าเราใช้วิธีนี้แต่ไม่ว่า
เพราะต้องการให้มีคนเล่น ดูคึกคัก ได้บรรยากาศ ถ้าเล่นได้
โดยไม่เสียเลย เราจะได้ชิปดีเป็นเงินรวมเก้าร้อยห้าสิบ เหลือ
เศษอีกห้าสิบ แล้วแต่ว่าอยากจะแทงอะไร ถ้าจะให้ได้เงิน
พันบาทเต็มๆ ต้องใช้สองคู่ ถ้าลูกไม่ได้ขอมมา สมมติเล่นได้
คนละห้าร้อย ผมแบ่งเงินสำหรับกินเหล้าสองร้อย อีกสามร้อย
ก็นำไปเล่นวัดดวง”

สำหรับคนที่นำเงินสดไปซื้อชิป ทางบ่อนจะมีโปรโมชั่นให้
โดยเงินหนึ่งแสนบาทแลกชิปได้ส่วนเพิ่มอีกสี่เปอร์เซ็นต์ คือ

แลกชิปสำหรับเล่นได้ 104,000 บาท แต่เวลาคืนหรือนำชิปไปขึ้นเงินสด จะโดนหักห้าเปอร์เซ็นต์

เอาเข้าจริงเคนบอกว่า ไม่ใช่คาสิโนทุกแห่งจะมีเหล้าให้ดื่มฟรี ส่วนใหญ่เป็นเบียร์ ส่วนเหล้าต้องซื้อเอง และใช้ว่าสิงห์ แอลกอฮอล์จะได้ดื่มทันที เพราะมีกติกาอีกเช่นกัน ผู้เล่นต้องเดินในบ่อนและพนันก่อน จะเล่นโต๊ะไหนก็ได้ กระทั่งอีกครั้งหรือหนึ่งชั่วโมงก่อนถึงเวลาขึ้นรถกลับที่พัก จึงไปเคาน์เตอร์เพื่อรับเบียร์ และพนักงานจะเปิดฝาที่นั่งที่ก่อนส่งให้

สาเหตุที่ถูกจับเพราะขายสมุดบัญชีเงินฝากให้กับนายหน้าแก๊งคอลล์เซ็นเตอร์ ซึ่งคนที่มาว่านซื้อก็เป็นคนที่เคยเห็นหน้ากัน เพราะรับจ้างเป็นลูกทัวร์ไปเล่นในคาสิโน โดยนายหน้าชักชวนให้เปิดบัญชีธนาคารและจะรับซื้อ ซึ่งตัวเขามีอยู่สองเล่ม แต่ไม่มีเงินในบัญชี จึงขายให้ ได้เงินค่าสมุดมาเล่มละหนึ่งพันบาท สองเล่มรวมเป็นสองพันบาทถ้วน และว่าเหตุที่ขายเพราะลูกโทรมาขอเงิน ส่วนตัวไม่มีเงินเก็บ มีเงินใช้แค่วันต่อวัน

“คนซื้อสมุดซึ่งทำหน้าที่เป็นนายหน้า เป็นลูกทัวร์เหมือนเรา เขาถามว่ามีสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารไหม หากไม่ใช่ทำอะไร ขอซื้อแล้วกัน และบอกว่าอีกหนึ่งอาทิตย์ ให้แจ้งปิดบัตรเอทีเอ็มด้วย ตอนขายสมุดบัญชี ไม่ได้คิดอะไรมาก ลูกบอกว่าป้าส่งดั่งค์ให้หน่อย ก็เลยขายสมุดบัญชีไปทั้งสองเล่ม ผมอยู่แม่สอด บัญชีเปิดที่กรุงเทพฯ แต่เราไม่ได้มากรุงเทพฯ ไม่ได้เช็คว่ามีเงินเข้าออกหรือเปล่า พอซื้อเสร็จเขาเอาไปให้คอลล์เซ็นเตอร์ที่โทรไปหลอกคนอื่นว่าเป็นเจ้าหน้าที่แล้วให้ออนเงิน

เข้านั้นแหละ

“ผมขายสมุดบัญชี ให้สมุดไปพร้อมบัตรเอทีเอ็มและรหัสบัตร เพราะเห็นว่าในสมุดไม่มีเงินแล้ว หลังจากนั้นไปยกเลิกบัตรเอทีเอ็ม คิดว่าไม่น่ามีปัญหาอะไร เขาคงถอนไม่ได้ ถ้าจะถอนต้องมาเอาบัตรประชาชนของผม คิดว่าเขาทำอะไรเราไม่ได้ เพราะทำผิดกฎหมายอยู่แล้ว เราอาจคิดไม่ดีต่อเขาเลยติดคุก รู้ว่ามีอินเทอร์เน็ตแบงก์กิง แต่คิดว่าเขาต้องใช้เอทีเอ็ม ปรากฏว่า (คนร้าย) ใช้การโอนเงินจากโทรศัพท์ไปเข้าบัญชีนั้น และโอนอีกทอด”

สรุปง่าย ๆ ว่า ขายสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารจำนวนสองเล่ม พร้อมบัตรเอทีเอ็ม (ซึ่งมีเจ้าหน้าที่นำไปใช้ในการฉ้อโกงเงิน) เคนได้เงิน 2,000 บาท และติดคุก 14 ปี

“สมุดบัญชีแรกขึ้นศาลรัชดา มีมูลค่าความเสียหายห้าแสนบาท ศาลตัดสินห้าปี อีกบัญชีมีมูลค่าความเสียหายสี่แสนบาท ศาลตัดสินห้าปี ทั้งที่ความเสียหายน้อยกว่า เดิมคิดว่าอย่างมากที่สุดน่าจะตัดสินจำคุกเท่ากันจึงไปอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ยืนตามศาลชั้นต้น ... เรายอมรับสารภาพ คิดว่าน่าจะได้อลดโทษบ้าง กลับติดเยอะกว่า คนสู้คดีถึงประกัน ลดเหลือห้าปี แต่คิดมากก็เป็นทุกข์ เลยปล่อยวาง เพิ่งปลงตก ก่อนที่ผมเห็นคนเปิดบัญชี ติดสองปี สี่ปี แต่ผมสิบสี่ปี คนละเรื่องกันเลย

“คนที่ซื้อบัญชีเราก็กู้กดได้ โดนขังอยู่คนละแดนกัน เคยเจอหน้าคนเอาสมุดบัญชีไป เขาเป็นนายหน้าทำหน้าที่รวบรวมไปขายอีกทอดหนึ่ง รับชะตากรรมเดียวกับเรา ตอนแรกหวังว่า

เมื่อมือภัยโทษและลดโทษลง ถ้าวัดโทษได้มากที่สุดสองปี แต่ปี 2562 ก็ไม่ได้ บอกว่าเป็นมาตรา 343 รื้อฟื้นคดียากอยู่ ไม่ให้ ก็ไม่เป็นไร ใช้กรรมไป ผมไม่กล้าบอกลูกเมียว่าถูกจับติดคุก เดือนสิงหาคม 2563 รับโทษครบสองปี ปกติคุยกับลูกทางไลน์ และเฟซบุ๊ก ช่วงนี้ไม่ได้ติดต่อกัน ถ้าเขาจะสอบถามว่าทำไม ติดต่อไม่ได้ ก็อาจสอบถามไปทางพี่สาว ซึ่งคงไม่บอกเพราะ ลูกกำลังเรียนใกล้จบปริญญาตรีแล้ว ไม่อยากให้ลูกกังวล

“คิดในแง่ดีอยู่ข้างนอกอาจติดเหล้าเสียชีวิตแล้วก็ได้ ผม ติดเหล้าหนักมากเป็นแอลกอฮอล์ซึม ตอนต้องโทษแรก ๆ เข้ามาอยู่แดน 1 สามวันแรกอยู่ไม่ได้ ตัวลั่น ใจสั่น เหงื่อแตก อาทิตย์แรกทรมานมาก เพราะเคยกินเหล้าทุกวัน พออยู่สัก สองอาทิตย์ ร่างกายปรับตัว อยู่ในนี้เหมือนอดเหล้าโดยปริยาย ในความโชคร้ายก็มีความโชคดี”

เมื่อให้ประเมินตัวเองว่าติดการพนันหรือไม่? เขาตอบโดยไม่ลังเลว่า “ติด” ก่อนขยายความต่อมาว่าถึงช่วงที่อยากเล่น เห็นคนเล่นก็อยากเล่น คือไปคาสีโนบ่อยจนซึมลึก หากเมา และพักในคาสีโนสักพักก็จะกลับมาเล่นใหม่ ส่วนตัวไม่เคย กู้เงินเพราะไม่มีเครดิต แต่ในบ่อนก็มีนายทุนซึ่งเป็นคนนอกมา ปล่อยกู้ให้กับนักเล่น คิดดอกเบี้ยร้อยละสิบต่อวัน เรียกว่า “ดอกลอย” หากกู้ 2,000 บาท เมื่อต้องการปิดหนี้ต้องจ่ายคืน เจ้าหนี้ 2,200 บาท ถ้าจ่ายแค่ 200 บาทต่อวันเงินต้นยังอยู่ และว่าเหตุที่ดอกเบี้ยยแพงเพราะคนปล่อยกู้เสี่ยง เนื่องจากไม่มี หลักทรัพย์ค้ำประกัน

“หากเราเป็นลูกทัวร์และกู้เงินมาเล่น พอเราห้อยบัตรปั๊บบ (หมายถึงขึ้นทัวร์) จะได้วงเงินในชิปห้าร้อยบาท เจ้าหนี้หักทันทีสองร้อยบาท เราเป็นคนขึ้นทัวร์เขาเห็นหน้าเป็นเดือนๆ แล้ว เลยปล่อยกู้ให้ เวลาอยากเล่นมากๆ แต่ไม่มีเงิน ผมก็กู้จากในบ่อน จะไม่รบกวบนพี่น้องเพื่อนฝูง มีเงินก็เล่น ไม่มีก็ไม่เล่น เคยอยากมากที่สุดเอาโทรศัพท์ไปจำนำในบ่อนได้เงินมาสองพันห้า ปรากฏว่าต้องปล่อยให้หลุด เพราะเล่นเสีย ญาติพี่น้องก็เป็นไปไม่ได้ เขาแอนตี้

“กู๋บัวลอย 1,000 บาท จะเป็นหนี้อยู่สามสี่เดือน เดือนหนึ่งจ่ายดอก 3,000 บาท เพราะโดนหักดอกทุกวัน โดนหักเหลือเงินในชิป 400 บาท ถ้าจะปลดหนี้ ต้องไม่ใช้เงิน 400 บาทเป็นเวลาสามวัน รวมจ่ายคืน 1,100 บาท เหลือใช้เอง 100 บาท ตอนจ่ายหนี้คืนใช้วิธีนี้ ถ้าเล่นพนันเสีย จะไม่มีเงินคืน ผมเล่นทุกวัน มีมากเล่นมาก มีน้อยเล่นน้อย แต่ในคาลิโนต้องแทงอย่างต่ำห้าสิบบาท”

นอกจากคาลิโนที่เมียวดีซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้าม อ.แม่สอด จ.ตาก แล้ว เขายังเคยไปคาลิโนที่สะพานมะเข็ด (ตรงข้าม จ.มุกดาหาร) ช่องสะง่า (ตรงข้าม จ.ศรีสะเกษ) ช่องจอม (ตรงข้าม จ.สุรินทร์) โดยช่วงสองปีหลัง เดินทางไปหลายแห่ง ขึ้นกับจังหวะและโอกาส

“ถ้าอยากไปเล่นที่สะพานมะเข็ด จะโทรบอกแม่ทัวร์ แม่ทัวร์จะให้ถ่ายรูปบัตรประชาชน แล้วส่งต่อและประสานกับพนักงานคาลิโนว่าเราจะไป ทางคาลิโนจะจัดการห้องพักให้

บางแห่งต้องใช้พาสปอร์ตหรือบัตรประชาชนทำใบผ่านแดน”

ก่อนจะมาใช้ชีวิตเป็นคนคาลิโน เจนเคยเสี่ยงดวงด้วยการซื้อหวยใต้ดิน ลอตเตอรี่ และเล่นพนันฟุตบอลออนไลน์ในวงเหล้ากับเพื่อนฝูง ใครชนะได้เงินต้องจ่ายค่าเหล้า แต่ไม่ได้ทำเป็นอาชีพ

ถามว่าสูญเสียอะไรบ้าง เขาตอบว่า

“เยอะครับ ชีวิตเหมือนคนตายไปแล้ว จะติดต่อเพื่อนคงยาก กับเพื่อนๆ ถ้าบอกว่าเคยติดคุก เขาคงไม่คบ ครอบครัวก็เหลือแต่ญาติพี่น้อง หน้าที่การงานไม่ต้องพูดถึง ต้องกลับไปนับหนึ่งใหม่ ยังมองว่าหากออกจากเรือนจำจะทำงานอะไรได้ กว่าจะได้ออกไปก็อายุหกสิบ รับผิดชอบคนชราเลย สอนว่ายน้ำคงไม่ไหว อาจจะบวช ... คาลิโนชายแดนไม่มีแล้ว จะอยู่จุดเดิมคงยาก”

เคนมีวิธีปลอบใจตนเองคือ มองคนที่โดนโทษสูงกว่า แยกว่า ถ้ามองคนโทษต่ำกว่าจะอิจฉา

“เราอิจฉาใจยิ่งเป็นทุกข์ ถือว่าหลวงยังเลี้ยงอยู่ ก็มีบ้างที่คิดถึงลูก ... เคยได้คุยกับคนที่ยังอยู่ในนั้น เขาบอกว่าเคนยังดี มีที่พักและอาหาร แต่ทางโน้นไม่มีที่พัก ไม่มีรายได้ ผมก็เลยมองว่า อย่างน้อยอยู่ในนี้ก็ยังมีดี อยู่ข้างใน (คุก) ต้องมองบวกไว้อย่างเดียว แค่นี้ก็ทุกข์พอแล้ว ... อย่างมองตรงนี้ ให้มองไปข้างหน้า ข้างหน้าอาจดีกว่านี้ เพราะเรายังมองไม่เห็น

“ไม่จำเป็นอย่าเล่น ถ้าติดแล้วรู้เลยว่าผีพนันเป็นไง ถ้าครั้งแรกเล่นได้ ครั้งสอง ครั้งสามเล่นได้ มันจะติด ผมเล่นได้เรื่อย ๆ

ก็ติด อยากจะเล่นอีก และคิดว่าพุงนี้ก็มีเงินห้าร้อยบาท
มาเล่นอีก”

ในตอนท้าย เขาบอกว่ายังมีความหวังว่า จะได้รับภัยโทษ
สักหนึ่งในสามหรือหนึ่งในสี่ เพราะต้องโทษครั้งแรก

ได้แต่เอาใจช่วยว่า ... ความหวังของเขาจะเป็นจริง

หมายเหตุ: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องคดีในเรือนจำกรุงเทพมหานคร
จำนวน 5 ราย ในเดือนกรกฎาคม 2563 และชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด
เป็นชื่อสมมติ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ที่
www.facebook.com/gumbingstudy

ศึกษากับข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
www.gumbingstudy-th.org

ต้นทุนผลกระทบต่อสังคม
จากการเล่นพนันในประเทศไทย
ผศ. ดร.ธัชนันท์ โกมลไพศาล

โลกหลังเรื้อนจำ
ชีวิตที่ไม่อาจหวนคืน
สินีพร มฤคพิทักษ์

